

ΑΠΟΦΑΣΗ ΑΡΙΘ. 43 / 1996

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

ΣΕ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Συνεδρίασε στην αίθουσα 611 του Υπουργείου Ανάπτυξης (πρώην Εμπορίου) την 8η Ιουλίου 1996, ημέρα Δευτέρα και ώρα 11:30, με την εξής σύνθεση :

Πρόεδρος: Κωνσταντίνος Λασσαδός

Μέλη: Νικόλαος Σακελλαρόπουλος,

Βλάσιος Ασημακόπουλος,

Παναγιώτης Μαντζουράνης (εισηγητής), κωλυμένου του τακτικού μέλους κ. Χαρίλαου Χάρακα,

Δημήτριος Τζουγανάτος,

Μελίνα Μουζουράκη,

Γεώργιος Τριανταφυλλάκης, κωλυμένου του τακτικού μέλους κ. Λεωνίδα Νικολούζου,

Ιωάννης Κατσουλάκος (εισηγητής).

Γραμματέας: Αλεξάνδρα-Μαρία Ταραμπίκου.

Θέμα της Συνεδρίασης ήταν ο έλεγχος της συγκέντρωσης μεταξύ των εταιριών CONCRETUM S.A. αφενός και ΤΣΙΜΕΝΤΑ ΧΑΛΚΙΔΟΣ Α.Ε. αφετέρου, η οποία γνωστοποιήθηκε από τις ως άνω εταιρίες στην Επιτροπή Ανταγωνισμού στις 10.5.96 και 20.5.96 αντιστοίχως σύμφωνα με το άρθρο 4β του ν.703/1977, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.

Στη συνεδρίαση παρέστησαν οι εταιρίες (α) CONCRETUM S.A. δια της πληρεξουσίας της δικηγόρου, κας Μαρίας Γκολφινόπουλου, (β) η εταιρία ΤΣΙΜΕΝΤΑ ΧΑΛΚΙΔΟΣ Α.Ε. δια της πληρεξουσίας δικηγόρου, κας Μαρίας Μακρή, (γ) η ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ, νομίμως εκπροσωπούμενη από τον Διευθυντή Επενδύσεων και Κεφαλαιαγοράς, κ. Ηρακλή Χορταριά και (δ) η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ (ΕΤΒΑ) Α.Ε., νομίμως εκπροσωπούμενη από τον κ. Ιωάννη Φωτίου Δογάνη. Στη συνεδρίαση δεν υπήρξε νόμιμη παράσταση της ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ και της ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΥ, οι οποίες είχαν κλητευθεί νομίμως και εμπροθέσμως.

Στην αρχή της συζητήσεως το λόγο έλαβε η Γενική Εισηγήτρια της Γραμματείας της Επιτροπής, κα Σοφία Καμπερίδου η οποία ανέπτυξε την εισήγηση της Υπηρεσίας και πρότεινε ότι δεν συντρέχει λόγος απαγόρευσης της υπό συζήτηση συγκέντρωσης δεδομένου ότι δεν ενισχύει σημαντικά προϋπάρχουσα δεσπόζουσα θέση των εμπλεκόμενων εταιριών και δεν περιορίζει σημαντικά τον ανταγωνισμό στη σχετική αγορά, παρά το γεγονός ότι θα επιφέρει αλλαγή στη δομή της. Τέλος, η Γενική Εισηγήτρια ανέφερε ότι, σύμφωνα με δημοσιεύματα στον τύπο, η υπό κρίση συγκέντρωση έχει ήδη πραγματοποιηθεί με την καταβολή, στις 26.6.96, από την CONCRETUM S.A. 36 δις δραχμών για την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της εταιρίας ΤΣΙΜΕΝΤΑ ΧΑΛΚΙΔΟΣ Α.Ε..

Στην συνέχεια έλαβαν τον λόγο ο πληρεξούσιος δικηγόρος των δύο εταιριών που συμμετέχουν στην συγκέντρωση, οι οποίοι ανέπτυξαν τις απόψεις τους και παρείχαν πληροφορίες, εξηγήσεις και

διευκρινίσεις σε ερωτήσεις που τους υπέβαλαν ο Πρόεδρος και τα Μέλη της Επιτροπής. Ζήτησαν δε από την Επιτροπή να κριθεί ότι η υπό εξέταση συγκέντρωση δεν περιορίζει σημαντικά τον ανταγωνισμό και σε κάθε περίπτωση να μην τους επιβληθεί πρόστιμο για την πραγματοποίηση της συγκέντρωσης πριν την έκδοση της σχετικής απόφασης από την Επιτροπή. Κατόπιν τον λόγο έλαβαν οι εκπρόσωποι των τραπεζών οι οποίοι και ανέπτυξαν τις θέσεις τους επί της υποθέσεως καταλήγοντας ότι, κατά την κρίση τους, η εν λόγω συγκέντρωση δεν θα επηρεάσει τον ανταγωνισμό στον κλάδο. Η Επιτροπή έδωσε προθεσμία μέχρι τις 15.7.1996 στα ενδιαφερόμενα μέρη για να προσκομίσουν τα υπομνήματά τους.

Η Επιτροπή Ανταγωνισμού συνήλθε σε Διάσκεψη την 26η Ιουλίου, η οποία συνεχίστηκε την 11η Σεπτεμβρίου 1996 και την 11η Νοεμβρίου 1996 και ολοκληρώθηκε την 18η Νοεμβρίου 1996, στην αίθουσα 611 του Υπουργείου Ανάπτυξης (τέως Εμπορίου), κατά την οποία, αφού έλαβε υπόψη της τα στοιχεία του φακέλλου, την Εισήγηση της Γραμματείας της Επιτροπής Ανταγωνισμού, τις απόψεις που διετύπωσαν, εγγράφως και προφορικά, τα ενδιαφερόμενα μέρη και οι λοιπές κλητευθείσες εταιρείες κατά την συζήτηση της υπόθεσης, καθώς επίσης και τα υπομνήματα, τα οποία υπέβαλαν τα ενδιαφερόμενα μέρη,

ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΩΣ ΕΞΗΣ :

I. 1. Η εταιρία CONCRETUM S.A. ιδρύθηκε το 1991, με έδρα το Λουξεμβούργο και σκοπό την συμμετοχή (με οποιαδήποτε μορφή) σε άλλες επιχειρήσεις (holding company).

Την εταιρία ελέγχει η ιταλική CALCESTRUZZI SPA (με έδρα την Ravenna και αντικείμενο την παραγωγή και εμπορία σκυροδέματος), η οποία με τη σειρά της ελέγχεται από την εταιρία CEMENTI DI RAVENNA SPA του ιταλικού ομίλου FERRUZZI ενώ ταυτόχρονα στο κεφάλαιό της συμμετέχει με ποσοστό κάτω του 30% και η εταιρία ITALCALCESTRUZZI του ιταλικού ομίλου ITALCEMENTI.

Ο ιταλικός όμιλος FERRUZZI, του οποίου ηγείται η εταιρία FERRUZZI FINANZIARIA SPA, δραστηριοποιείται σε κλάδους όπως η γεωργική βιομηχανία (όμιλος Eridania Beghin-Say), τα χημικά προϊόντα (όμιλος Montecatini), η ενέργεια (όμιλος Edison), οι μηχανολογικές κατασκευές (όμιλος Tecnimont), το τσιμέντο και το σκυρόδεμα (όμιλος Calcestruzzi) ενώ εταιρίες του δραστηριοποιούνται και σε άλλους τομείς όπως ναυτιλιακές εργασίες, ασφάλειες, μέσα μαζικής ενημέρωσης (εφημερίδες, τηλεοπτικές εκπομπές), τηλεπικοινωνίες κλπ.

Ειδικότερα, στον όμιλο CALCESTRUZZI ανήκουν οι εταιρείες: (i) CALCESTRUZZI SPA (τσιμέντο και σκυρόδεμα), (ii) CONCRETUM S.A. (εταιρία χαρτοφυλακίου), (iii) Α.Γ.Ε.Τ. ΗΡΑΚΛΗΣ (τσιμέντο), (iv) CIFA (κτιριακές εγκαταστάσεις - κατασκευή μηχανολογικού εξοπλισμού), (v) CIFA PROGETTI (οικολογικοί εξοπλισμοί) και (vi) GAMBOGI (κατασκευές).

Ο παγκόσμιος κύκλος εργασιών του ομίλου CALCESTRUZZI, το 1995, ανήλθε σε 704.491 χιλ. ECU.

2. Η CONCRETUM S.A. συμμετέχει με ποσοστό άνω του 50% στην ελληνική εταιρία "ΚΑΛ-ΝΑΤ" ΚΑΛΤΣΕΣΤΡΟΥΤΣΙ - ΕΘΝΙΚΗ Α.Β.Ε.Ε. ΤΣΙΜΕΝΤΩΝ, η οποία με τη σειρά της ελέγχει την επίσης ελληνική εταιρία Α.Γ.Ε.Τ. ΗΡΑΚΛΗΣ.

Η Α.Γ.Ε.Τ. ΗΡΑΚΛΗΣ ιδρύθηκε το 1911 και κύρια δραστηριότητά της είναι η παραγωγή, η διανομή και η εξαγωγή τσιμέντου. Η εταιρία αποτελεί τον πυρήνα ενός ομίλου στις δραστηριότητες του οποίου περιλαμβάνονται ναυτιλιακές εργασίες σχετικές με τη μεταφορά τσιμέντου και πρώτων υλών, η παραγωγή και εμπορία ετοιμού σκυροδέματος, η διακίνηση και εμπορία άνθρακα, η παραγωγή χαρτοσάκκων και ειδών συσκευασίας, διάφορες εξορυκτικές εργασίες πρώτων υλών τσιμέντου, γύψου και ελαφρόπετρας, μεταλλικές κατασκευές και μετατροπές πλοίων, εργασίες συντήρησης και ανέγερσης βιομηχανικών εγκαταστάσεων και ο σχεδιασμός και η κατασκευή συστημάτων βιομηχανικού αυτοματισμού. Ο όμιλος της Α.Γ.Ε.Τ. ΗΡΑΚΛΗΣ πραγματοποιεί σημαντικές εξαγωγές στην Αμερική, στη Μεγάλη Βρετανία, στη Γαλλία, στη Γερμανία, στην Ιταλία, στην Ισπανία, στη Δανία και στο Βέλγιο.

Ο κύκλος εργασιών της Α.Γ.Ε.Τ. ΗΡΑΚΛΗΣ το 1995 ανήλθε σε 83.971 εκ. δρχ. ενώ ο κύκλος εργασιών του ομίλου κατά την ίδια χρονική περίοδο έφθασε τα 99.598 εκ.δρχ.

II. Η εταιρία ΤΣΙΜΕΝΤΑ ΧΑΛΚΙΔΟΣ Α.Ε. ιδρύθηκε το 1926 και ασχολείται με την παραγωγή και πώληση κοινού τσιμέντου και clinker καθώς επίσης και με την αγορά και μεταπώληση λευκού τσιμέντου. Η εταιρεία δεν δραστηριοποιείται στην αγορά του έτοιμου σκυροδέματος. Για τη στήριξη της κύριας δραστηριότητάς της, αναπτύσσει - μέσω συγγενών επιχειρήσεων - και άλλες δραστηριότητες (όπως μεταφορά, με πλοία ή οδικώς, τσιμέντων ή πρώτων υλών τσιμέντου, κλπ.).

Ελέγχοντες μέτοχοι είναι οι κ.κ. Μάρκος Ι. Κιοσέογλου, Γεώργιος Ορ. Τακόπουλος και Πάρις Ορ. Τακόπουλος.

Το μετοχικό κεφάλαιο της εταιρείας ανερχόταν (πριν την ολοκλήρωση της συγκέντρωσης) στα 2.002.539.000 δρχ. ενώ ο κύκλος εργασιών της για το 1995 έφθασε τις 22.654 εκ. δρχ., δηλ. ξεπέρασε τα 75,51 εκ. ECU. Ο κύκλος εργασιών του ομίλου ΤΣΙΜΕΝΤΑ ΧΑΛΚΙΔΟΣ το 1995 ανήλθε σε 25.263 εκ. δρχ. δηλ. ξεπέρασε τα 84 εκ. ECU.

III. Στις 23.12.1991 υπογράφηκε μεταξύ της εταιρίας ΤΣΙΜΕΝΤΑ ΧΑΛΚΙΔΟΣ Α.Ε., και των κυρίων μετόχων αυτής και της εταιρίας CALCESTRUZZI HOLDING S.A. (νυν CONCRETUM S.A.) σύμβαση για την απόκτηση από την τελευταία του 95% των μετοχών της πρώτης.

Η εν λόγω σύμβαση ήταν προϊόν διεθνούς διαγωνισμού, στον οποίο η εταιρία CALCESTRUZZI SPA πλειοδότησε και κατόπιν μεταβίβασε τα σχετικά δικαιώματα και τις υποχρεώσεις στη θυγατρική της CALCESTRUZZI HOLDING S.A. (νυν CONCRETUM S.A.). Ο διαγωνισμός είχε ως στόχο την ικανοποίηση των πιστωτών της εταιρίας ΤΣΙΜΕΝΤΑ ΧΑΛΚΙΔΟΣ Α.Ε (οι κυριότεροι των οποίων είναι η ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ, η ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ, η ΕΤΒΑ και η ΔΕΗ) και την εξυγίανση αυτής, επειδή η εταιρία είχε συσσωρεύσει προς διάφορες τράπεζες και οργανισμούς υποχρεώσεις που δεν ήταν δυνατό να εξυπηρετηθούν. Διεξήχθη δε σύμφωνα με το άρθρο 44 του ν.1892/90, το οποίο καθιστά δυνατή τη διαγραφή μέρους των χρεών της επιχείρησης, υπό τον όρο ότι συμφωνούν σ' αυτό οι κυριότεροι πιστωτές της.

Η CALCESTRUZZI HOLDING S.A. αρνήθηκε, κατ' αρχάς, να εκτελέσει την σύμβαση προβάλλοντας, μεταξύ άλλων, ως λόγο την παράβαση εκ μέρους των κυρίων μετόχων και της εταιρίας ΤΣΙΜΕΝΤΑ ΧΑΛΚΙΔΟΣ Α.Ε. εγγυητικών δηλώσεων που αφορούσαν τη λειτουργική κατάσταση της επιχείρησης, και η υπόθεση οδηγήθηκε, όπως προβλεπόταν από τη σύμβαση, σε διεθνή διαιτησία του Διαιτητικού Δικαστηρίου του Διεθνούς Εμπορικού Επιμελητηρίου, το οποίο, την 31.8.95, εξέδωσε αμετάκλητη και δεσμευτική απόφαση για όλα τα μέρη, σύμφωνα με την οποία έγιναν δεκτοί, εν μέρει, οι ισχυρισμοί της CALCESTRUZZI HOLDING S.A. όσον αφορά την παράβαση των εγγυητικών δηλώσεων και μειώθηκε η υποχρέωση της αγοράστριας εταιρίας από το ποσό των 41,25 δις δρχ. στο ποσό των 32 δις δρχ.

Στη συνέχεια τα εμπλεκόμενα στη συγκέντρωση μέρη υπέγραψαν το από 6.12.1995 Ιδιωτικό Συμφωνητικό με το οποίο οριοθέτησαν εκ νέου το πλαίσιο των διαδικασιών για την ολοκλήρωση της επίλυσης του προβλήματος της ΤΣΙΜΕΝΤΑ ΧΑΛΚΙΔΟΣ Α.Ε., και συμφώνησαν, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα :

- i. Η CONCRETUM S.A. θα καταβάλει ποσό 36 δις δρχ. ή το ποσό που αντιστοιχεί στην τελική συμμετοχή της κατά το χρόνο εκτέλεσεως της συμφωνίας αυτής.
- ii. Από το ποσό των 36 δις δρχ. τα 32 δις δρχ. θα καταβληθούν στην ΤΣΙΜΕΝΤΑ ΧΑΛΚΙΔΟΣ Α.Ε. σε κάλυψη ισόποσου αύξησεως του μετοχικού της κεφαλαίου, εκτός και αν η CONCRETUM S.A., κατά την εύλογη κρίση της, επιλέξει αύξηση κεφαλαίου της ΤΣΙΜΕΝΤΑ ΧΑΛΚΙΔΟΣ Α.Ε. κατά 36 δις δρχ.
- iii. Επιπλέον των 36 δις δρχ. η CONCRETUM S.A. θα καταβάλει στην ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ποσό 611 εκ. δρχ., έναντι ατομικών οφειλών των μετόχων που ελέγχουν την ΤΣΙΜΕΝΤΑ ΧΑΛΚΙΔΟΣ Α.Ε., και θα λάβει 2.002.505 μετοχές της ΤΣΙΜΕΝΤΑ ΧΑΛΚΙΔΟΣ Α.Ε..

Σύμφωνα με το Ιδιωτικό Συμφωνητικό (α) η καταβολή των 36 δις δρχ. θα πρέπει να υλοποιηθεί εντός 15 ημερών από της δημοσιεύσεως της αποφάσεως του Εφετείου Αθηνών με την οποία θα επικυρώνεται η συμφωνία του άρθρου 44 του ν.1892/90, (β) τα συμφωνηθέντα τελούν υπό την αίρεση της εγκρίσεως των αρμοδίων κρατικών Αρχών καθώς και των οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και (γ) σε περίπτωση μη πληρώσεως του όρου που αφορά τη συμμετοχή των κυριοτέρων πιστωτών στο μετοχικό κεφάλαιο της ΤΣΙΜΕΝΤΑ ΧΑΛΚΙΔΟΣ Α.Ε., οι λοιποί όροι της συμφωνίας παραμένουν ισχυροί.

Στις 22.1.96 η Γενική Συνέλευση των μετόχων της ΤΣΙΜΕΝΤΑ ΧΑΛΚΙΔΟΣ Α.Ε. αποφάσισε την αύξηση του κεφαλαίου της εταιρίας κατά 36.000.000.050 δρχ. με την έκδοση 102.857.143 μετοχών και την προσφορά αυτών στην CONCRETUM S.A. ή και σε εταιρίες που ενδεχομένως θα υποδείξει αυτή. Στις 27.3.96 υπεγράφη η Συμφωνία Πιστωτών και Επιχείρησης, κατά το άρθρο 44, Ν.1892/90, η οποία έκανε δεκτούς τους όρους του ως άνω συμφωνητικού και στις 23.5.96 δημοσιεύθηκε η θετική απόφαση (5051/96) του Εφετείου Αθηνών.

Με βάση τα ανωτέρω συμφωνηθέντα εκτιμάται ότι, με την πραγματοποίηση της υπό κρίση συγκέντρωσης, η συμμετοχή της CONCRETUM S.A. στην εταιρεία ΤΣΙΜΕΝΤΑ ΧΑΛΚΙΔΟΣ Α.Ε. θα υπερβεί το 72% ενώ οι κύριοι πιστωτές της ΤΣΙΜΕΝΤΑ ΧΑΛΚΙΔΟΣ Α.Ε. θα συμμετέχουν σ' αυτή με ποσοστό 24%.

IV. Σύμφωνα με το άρθρο 4, παρ. 2, εδάφ. β του ν. 703/77, όπως ισχύει, συγκέντρωση πραγματοποιείται όταν ένα ή περισσότερα πρόσωπα που ελέγχουν ήδη μία τουλάχιστον επιχείρηση, ή μία ή περισσότερες επιχειρήσεις, αποκτούν άμεσα ή έμμεσα τον έλεγχο του συνόλου ή τμημάτων μιας ή περισσότερων άλλων επιχειρήσεων.

Με τη συμφωνία εξαγοράς της ΤΣΙΜΕΝΤΑ ΧΑΛΚΙΔΟΣ Α.Ε. από την CONCRETUM S.A. αποκτάται ο έλεγχος της πρώτης από τη δεύτερη και δημιουργείται οριζόντια συγκέντρωση επιχειρήσεων κατά την έννοια του άρθρου 4 παρ. 2β, η οποία εμπίπτει στις σχετικές με τις συγκεντρώσεις ρυθμίσεις του νόμου αυτού.

V. 1. Η σχετική αγορά των προϊόντων περιλαμβάνει το σύνολο των προϊόντων που θεωρούνται από τον καταναλωτή εναλλάξιμα ή δυνάμενα να υποκατασταθούν μεταξύ τους, λόγω των χαρακτηριστικών τους, των τιμών τους και της σκοπούμενης χρήσης τους.

Όπως προαναφέρθηκε, από τις συμμετέχουσες στη συγκέντρωση επιχειρήσεις η ΤΣΙΜΕΝΤΑ ΧΑΛΚΙΔΟΣ Α.Ε. παράγει clinker και κοινό τσιμέντο, ενώ αγοράζει και μεταπωλεί λευκό τσιμέντο. Η Α.Γ.Ε.Τ. ΗΡΑΚΛΗΣ, μέσω της οποίας δραστηριοποιείται στην ελληνική αγορά ο όμιλος CALCESTRUZZI, παράγει όλους τους τύπους τσιμέντου και μέσω των θυγατρικών της δραστηριοποιείται και στο χώρο του σκυροδέματος.

Το τσιμέντο, εν γένει, αποτελείται από μια σειρά συνδετικών υλικών που έχουν την κοινή ιδιότητα να σκληρύνονται όταν αναμειγνύονται με νερό. Ως προϊόν χαρακτηρίζεται από την μοναδικότητα των χαρακτηριστικών του και της σκοπούμενης χρήσης του με αποτέλεσμα να μην μπορεί να υποκατασταθεί από τον καταναλωτή με άλλα προϊόντα. Είναι ένα διεθνώς ομοιογενές προϊόν, του οποίου ο ανταγωνισμός δεν βασίζεται στο εμπορικό σήμα, την συσκευασία και την διαφήμιση. Ανεξάρτητα από το γεγονός ότι οι πρώτες ύλες που χρησιμοποιούνται είναι διαφορετικές από βιομηχανία σε βιομηχανία και από χώρα σε χώρα, το τελικό προϊόν πρέπει να έχει σταθερές προδιαγραφές, οι οποίες, πολύ πριν επιβληθούν από τις κρατικές αρχές, είχαν αναγνωριστεί παγκοσμίως από τους παραγωγούς. Επομένως ανεξάρτητα του παραγόμενου τύπου, αυτός πρέπει πάντα να πληροί τις διεθνώς ισχύουσες προδιαγραφές.

Ως προϊόντα το «κοινό ή γκρι τσιμέντο», το «λευκό τσιμέντο» και το «clinker» αποτελούν χωριστές αγορές δεδομένου ότι καθένα απ' αυτά ανταποκρίνεται σε διαφορετικές ανάγκες-χρήσεις και η τιμή πώλησής τους διαφοροποιείται σημαντικά.

Το κοινό ή γκρι τσιμέντο περιλαμβάνει το κοινό και ειδικό τσιμέντο Portland καθώς και το τσιμέντο με δευτερεύοντα συστατικά, δηλαδή συνολικά το τσιμέντο που κατά κανόνα χρησιμοποιείται σε όλα τα οικοδομικά έργα και τις κατασκευές.

Όλοι οι τύποι τσιμέντου προκύπτουν από ένα μόνο ενδιάμεσο προϊόν, το «clinker», που προέρχεται από την έψηση μίγματος υλικών που περιέχουν ασβεστολιθικά άλατα (όπως η κιμωλία και η άσβεστος) με αργιλώδη προϊόντα (όπως οι σχιστόλιθοι, ο αργιλικός σχιστόλιθος και η άμμος) και το οποίο για να μετατραπεί σε τσιμέντο πρέπει να κονιοποιηθεί και να αναμιχθεί με άλλες ύλες, όπως γύψο, φυσικές ποζολάνες, ιπτάμενη τέφρα ή σκωρία. Το clinker σαν ενδιάμεσο προϊόν [για την παραγωγή τόσο του

κοινού (γκρι) όσο και του λευκού τσιμέντου] δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί σαν αυτοδύναμο συνδετικό υλικό επειδή απαιτείται μια περαιτέρω κατεργασία, ωστόσο αποτελεί συχνά αντικείμενο εμπορικών συναλλαγών μεταξύ παραγωγών τσιμέντου, οι οποίοι μπορούν να αγοράσουν ή να πωλήσουν αυτό το ενδιάμεσο προϊόν σε άλλους παραγωγούς. Όταν το clinker αποτελεί αντικείμενο εμπορικών συναλλαγών είναι ένα διάφορο του τσιμέντου προϊόν με δική του αγορά.

Το «λευκό τσιμέντο» διαφοροποιείται λόγω της λευκότητάς του, η οποία ανταποκρίνεται σε συγκεκριμένες ανάγκες ζήτησης και, σε συνδυασμό με την σπανιότητα των απαιτούμενων πρώτων υλών (ασβεστόλιθος ειδικής ποιότητας), το κόστος παραγωγής του, την τιμή πώλησης του και τον περιορισμένο αριθμό παραγωγών, διαμορφώνεται μια ιδιαίτερη αγορά για το προϊόν αυτό. Η δε παραγωγή του απαιτεί μία ειδική ποιότητα ασβεστόλιθου (από τον οποίο παράγεται λευκό clinker) και ειδικές εγκαταστάσεις παραγωγής. Το λευκό τσιμέντο προκύπτει όπως το κοινό τσιμέντο, με τη διαφορά όμως ότι στην περίπτωση αυτή κοινοποιείται λευκό clinker και προστίθεται γύψος. Ουσιαστικά είναι ένα τσιμέντο τύπου Portland και όπως το κοινό τσιμέντο έχει ορισμένες φυσικές, χημικές και μηχανικές ιδιότητες και υποδιαιρείται σε κατηγορίες αντοχής. Επισημαίνεται ότι η κατανάλωση λευκού τσιμέντου αντιπροσωπεύει το 1% περίπου της κατανάλωσης κοινού (γκρι) τσιμέντου.

Όσον αφορά το σκυρόδεμα αυτό αποτελεί ένα παράγωγο και διάφορο του τσιμέντου προϊόν με δική του αγορά στο χώρο της οποίας δραστηριοποιείται έμμεσα μόνο η Α.Γ.Ε.Τ. ΗΡΑΚΛΗΣ από τις συμμετέχουσες στη συγκέντρωση επιχειρήσεις, στην Ελληνική αγορά. Το μερίδιο της Α.Γ.Ε.Τ. ΗΡΑΚΛΗΣ, στην αγορά σκυροδέματος εκτιμάται ότι δεν υπερβαίνει το 25%.

2. Η σχετική γεωγραφική αγορά περιλαμβάνει την περιοχή στην οποία οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις πωλούν τα σχετικά προϊόντα υπό επαρκώς ομοιογενείς συνθήκες ανταγωνισμού. Στην συγκεκριμένη περίπτωση ως σχετική γεωγραφική αγορά θεωρείται όλη η ελληνική επικράτεια δεδομένου ότι τα εργοστάσια αλλά και οι σταθμοί διανομής των συμμετεχουσών στη συγκέντρωση εταιριών είναι διάσπαρτα σε όλη τη χώρα.

VI. Όσον αφορά τα μερίδια αγοράς, από τις εκτιμήσεις της Γραμματείας Ε.Α., τις εκτιμήσεις και τα λοιπά στοιχεία που προσκόμισαν οι συμμετέχουσες στη συγκέντρωση επιχειρήσεις και απέστειλαν οι ανταγωνίστριες εταιρίες καθώς επίσης και τα στοιχεία εισαγωγών και παραγωγής της ΕΣΥΕ, προκύπτει ότι:

(i) Η παραγωγή τσιμέντου στην Ελλάδα, κατά τα έτη 1994 και 1995, ανήλθε σε 13,6 και 14,5 εκ. τόννους αντίστοιχα. Οι εξαγωγές, τα παραπάνω έτη, ανήλθαν στα 6,9 και 7,4 εκ. τόννους αντίστοιχα ενώ παράλληλα πραγματοποιήθηκαν μικρές εισαγωγές (μεταξύ 32.000 και 35.000 τόννων περίπου).

(ii) Όσον αφορά τα μερίδια των εταιριών του κλάδου στις επιμέρους αγορές τσιμέντου, όπως αυτές οριοθετήθηκαν παραπάνω, προέκυψαν τα ακόλουθα:

- οι συμμετέχουσες στη συγκέντρωση επιχειρήσεις δήλωσαν αδυναμία να εκτιμήσουν τη συμμετοχή τους στις επιμέρους σχετικές αγορές τσιμέντου, όπως αυτές οριοθετήθηκαν ανωτέρω, ενώ σχετικές εκτιμήσεις δεν προσκόμισαν και οι ανταγωνιστές αυτών,

- σύμφωνα με τα στοιχεία που παρεσχέθησαν ο κύριος όγκος των πωλήσεων (σε ποσότητες) αφορά το κοινό (γκρι) τσιμέντο, ενώ οι πωληθείσες ποσότητες λευκού τσιμέντου είναι πολύ μικρές,
- τα μερίδια των επιχειρήσεων του κλάδου όσον αφορά την αγορά του γκρι τσιμέντου, κατά τα έτη 1994 και 1995, εκτιμάται ότι διαμορφώθηκαν ως ακολούθως: Α.Γ.Ε.Τ. ΗΡΑΚΛΗΣ: 39,26% και 39,14% αντίστοιχα, Α.Ε.Τ.ΤΙΤΑΝ: 38,66% και τα δύο έτη, ΤΣΙΜΕΝΤΑ ΧΑΛΚΙΔΟΣ Α.Ε.: 13,02% και 13,90% και ΧΑΛΥΨ ΔΟΜΙΚΑ ΥΛΙΚΑ Α.Ε.: 8,58% και 8,30%. αντίστοιχα.
- τα μερίδια των επιχειρήσεων του κλάδου όσον αφορά την αγορά του λευκού τσιμέντου, κατά τα έτη 1994 και 1995, εκτιμάται ότι διαμορφώθηκαν ως ακολούθως: Α.Γ.Ε.Τ. ΗΡΑΚΛΗΣ: 35,9% και 36,27%, αντίστοιχα, Α.Ε.Τ.ΤΙΤΑΝ: 51,96% και 52,4% και ΤΣΙΜΕΝΤΑ ΧΑΛΚΙΔΟΣ Α.Ε.: 11,6% και 11,7%, αντίστοιχα.
- οι πωλήσεις των εταιριών σε clinker αφορούν κατά κύριο λόγο εξαγωγές.
- οι εισαγωγές τσιμέντου κυμαίνονται σε πολύ χαμηλά επίπεδα.

Συνεπώς, μετά την πραγματοποίηση της συγκέντρωσης, το μερίδιο της CONCRETUM S.A., μέσω των εταιριών Α.Γ.Ε.Τ. ΗΡΑΚΛΗΣ και ΤΣΙΜΕΝΤΑ ΧΑΛΚΙΔΟΣ Α.Ε., εκτιμάται ότι θα ανέλθει στο 53% περίπου της ελληνικής αγοράς κοινού τσιμέντου, ενώ το μερίδιο του βασικού της ανταγωνιστή (Α.Ε.Τ. ΤΙΤΑΝ) υπολογίζεται σε 38,6% περίπου. Στο δε λευκό τσιμέντο η Α.Ε.Τ. ΤΙΤΑΝ κατέχει την πρώτη θέση με μερίδιο 52% περίπου, ενώ οι συμμετέχουσες στη συγκέντρωση επιχειρήσεις συγκεντρώνουν από κοινού το 48% περίπου.

VII.1 Η γνωστοποιηθείσα συγκέντρωση υπόκειται υποχρεωτικά σε προηγούμενη γνωστοποίηση σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 4β παρ. 1, του ν.703/77, όπως ισχύει, δεδομένου ότι καλύπτονται και οι δύο προϋποθέσεις που ορίζει ο νόμος και συγκεκριμένα:

α) το μερίδιο αγοράς των προϊόντων που αφορά η συγκέντρωση, όπως αυτό ορίζεται στο άρθρο 4στ, αντιπροσωπεύει στην εθνική αγορά ποσοστό μεγαλύτερο του 25% του συνολικού κύκλου εργασιών που πραγματοποιείται με τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες που θεωρούνται ομοειδή από τον καταναλωτή λόγω των ιδιοτήτων, της τιμής και της χρήσης για την οποία προορίζονται και

β) ο συνολικός κύκλος εργασιών όλων των επιχειρήσεων που συμμετέχουν στη συγκέντρωση, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 4στ, ανέρχεται τουλάχιστον στο σε δραχμές ισόποσο των πενήντα εκατομμυρίων (50.000.000) Ευρωπαϊκών Λογιστικών Μονάδων (ECU) και δύο τουλάχιστον από τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις πραγματοποιούν, καθεμία χωριστά, στην εθνική αγορά συνολικό κύκλο εργασιών άνω του σε δραχμές ισόποσου των πέντε εκατομμυρίων (5.000.000) Ευρωπαϊκών Λογιστικών Μονάδων (ECU).

Συγκεκριμένα, το μερίδιο των συμμετεχουσών στη συγκέντρωση επιχειρήσεων στην μεν σχετική αγορά του κοινού (γκρι) τσιμέντου, ανέρχεται στο 53% περίπου ενώ στην αγορά του λευκού στο 48% περίπου. Ο συνολικός κύκλος εργασιών όλων των συμμετεχουσών στη συγκέντρωση επιχειρήσεων το 1995, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 4στ, ξεπερνά τα 788 εκ. ECU, ενώ ο κύκλος εργασιών της ΤΣΙΜΕΝΤΑ ΧΑΛΚΙΔΟΣ Α.Ε. ξεπερνά τα 75,5 εκ. ECU και της Α.Γ.Ε.Τ. ΗΡΑΚΛΗΣ τα 279 εκ. ECU.

Συνεπώς για την υπό κρίση συγκέντρωση υπήρχε υποχρέωση προηγούμενης γνωστοποίησης σύμφωνα με το άρθρο 4β του ν. 703/1977, ως ισχύει.

2. Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 4α παρ. 2 του ν. 703/1977, η οποία, δυνάμει της παραγρ. 3 του άρθρου 4β, εφαρμόζεται και στις περιπτώσεις συγκεντρώσεων που υπόκεινται σε προληπτικό έλεγχο, υποχρεούνται σε γνωστοποίηση:

α) σε περίπτωση που η συγκέντρωση αποτελεί αντικείμενο συμφωνίας των επιχειρήσεων που συμμετέχουν στη συγκέντρωση, η κάθε μία από αυτές,

β) σε όλες τις άλλες περιπτώσεις τα πρόσωπα, οι επιχειρήσεις ή οι ομάδες προσώπων ή επιχειρήσεων, που αποκτούν έλεγχο στο σύνολο ή σε τμήματα μίας ή περισσότερων επιχειρήσεων.

Η ερμηνεία της ως άνω διάταξης μπορεί να γίνει μόνο σε συνδυασμό με τη διάταξη του άρθρου 4 παρ. 2 του ίδιου νόμου με την οποία προσδιορίζονται οι περιπτώσεις που κατά το νόμο αυτό θεωρούνται ως «συγκεντρώσεις».

Κατά την τελευταία αυτή διάταξη, ως συγκεντρώσεις θεωρούνται :

(α) Οι συγχωνεύσεις, κατά τις οποίες δύο διακεκριμένες επιχειρήσεις ενώνονται είτε με τη δημιουργία νέας επιχείρησης, είτε με την απορρόφηση της μίας από την άλλη, και

(β) Οι αποκτήσεις ελέγχου ολόκληρης ή τμήματος επιχείρησης ή επιχειρήσεων.

Και όταν μεν ο έλεγχος αποκτάται από ένα πρόσωπο ή μία επιχείρηση, υπάρχει απόκτηση «αποκλειστικού ελέγχου», ενώ όταν ο έλεγχος υφιστάμενης ή το πρώτον ιδρυόμενης επιχείρησης αποκτάται από δύο ή περισσότερα πρόσωπα ή επιχειρήσεις, υπάρχει απόκτηση «κοινού ελέγχου» της επιχείρησης αυτής.

Στην τελευταία αυτή περίπτωση οι σχέσεις μεταξύ των δύο ή περισσότερων προσώπων ή επιχειρήσεων που -από κοινού- αποκτούν τον έλεγχο άλλης επιχείρησης διέπονται από συμφωνίες συναπτόμενες μεταξύ τους στις οποίες, συνήθως, τίθενται οι όροι ασκήσεως του κοινού ελέγχου, τα δικαιώματα ενός εκάστου των προσώπων ή επιχειρήσεων που αποκτούν τον έλεγχο κλπ. Εξ' άλλου, στην περίπτωση μη εμφανούς απόκτησης «κοινού ελέγχου» υφιστάμενης επιχείρησης, όταν δηλ. κατά την απόκτηση των συμμετοχικών δικαιωμάτων δεν είναι φανερό ότι οι επιμέρους αποκτώντες συμπράττουν στην απόκτηση ελέγχου «από κοινού», η απόκτηση αυτή από κάθε μία από τις επιχειρήσεις, χωριστά, δεν οδηγεί αυτοτελώς σε «απόκτηση ελέγχου» και θα μπορούσε να εκφεύγει του ελέγχου επί των συγκεντρώσεων. Το ίδιο συμβαίνει και στις περιπτώσεις που δύο ή περισσότερα πρόσωπα ή επιχειρήσεις αποφασίζουν τη σύσταση «κοινής» (ήτοι ελεγχόμενης από κοινού) εταιρίας, οπότε και δεν τίθεται, κατά κυριολεξία, ζήτημα «απόκτησης ελέγχου» χωριστά από οποιαδήποτε των επιχειρήσεων που συμπράττουν στην «από κοινού απόκτηση ελέγχου».

Για το λόγο αυτό, ενώ στις περιπτώσεις απόκτησης αποκλειστικού ελέγχου κρίσιμο ρόλο παίζει η απόκτηση καθεαυτή, στις ανωτέρω περιπτώσεις απόκτησης κοινού ελέγχου ή σύστασης κοινής εταιρίας, κυρίαρχο ρόλο διαδραματίζει η συμφωνία που διέπει τις σχέσεις μεταξύ των προσώπων ή επιχειρήσεων που από κοινού αποκτούν τον έλεγχο άλλης επιχείρησης ή συνιστούν «κοινή εταιρία», η συμφωνία δε αυτή είναι εκείνη της οποίας, κατά την έννοια του άρθρου 4 παρ. 2 του ν. 703/77, ως ισχύει, «αντικείμενο αποτελεί η συγκέντρωση» και, κατά το άρθρ. 4α παρ. 2 του ν. 703/77, όλα τα μέρη που συμμετέχουν στη συμφωνία αυτή είναι υποχρεωμένα να γνωστοποιήσουν τη συγκέντρωση.

Κατά συνέπεια των προεκτειθεισών σκέψεων, υποχρεούνται σε γνωστοποίηση τα πρόσωπα ή επιχειρήσεις που καθ' οιονδήποτε τρόπο (με ή χωρίς συμφωνία) αποκτούν τον αποκλειστικό έλεγχο άλλης επιχείρησης ή επιχειρήσεων, ενώ, στις μεν περιπτώσεις των συγχωνεύσεων υποχρεούνται σε γνωστοποίηση όλες οι συγχωνευόμενες επιχειρήσεις, στις δε περιπτώσεις των συμφωνιών επί τη βάση των οποίων είτε αποκτάται κοινός έλεγχος (joint control) υφιστάμενης επιχείρησης ή επιχειρήσεων από περισσότερα του ενός πρόσωπα ή επιχειρήσεις, είτε ιδρύεται από κοινού ελεγχόμενη εταιρία, υποχρεούνται σε γνωστοποίηση της συγκέντρωσης όλες οι επιχειρήσεις που συμμετέχουν στη συμφωνία.

Στην υπό κρίση υπόθεση, η εταιρία CONCRETUM S.A. απέκτησε τον αποκλειστικό έλεγχο της εταιρίας ΤΣΙΜΕΝΤΑ ΧΑΛΚΙΔΟΣ Α.Ε. με την ανάληψη 76.798.259 νέων μετοχών με δικαίωμα ψήφου που εκδόθηκαν μετά την, αποφασισθείσα κατά την Έκτακτη Γενική Συνέλευση των μετόχων της ΤΣΙΜΕΝΤΑ ΧΑΛΚΙΔΟΣ Α.Ε. της 22.1.1996, αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της κατά 36.000.000.050 δρχ. και την έκδοση 105.857.143 συνολικώς νέων μετοχών με δικαίωμα ψήφου, ως και με την αγορά 2.002.505 μετοχών των παλαιών μετόχων της εταιρίας αυτής. Έτσι η εταιρία CONCRETUM S.A. έχει τον έλεγχο της ΤΣΙΜΕΝΤΑ ΧΑΛΚΙΔΟΣ Α.Ε. κατέχουσα 78.800.764 (επί συνόλου 108.578.683) μετοχές με δικαίωμα ψήφου, ήτοι το 72,57% του συνόλου των μετοχών και ψήφων στις Γενικές συνελεύσεις των μετόχων της εταιρίας αυτής.

Συνεπώς η εταιρία CONCRETUM S.A. ήταν μόνη υποχρεωμένη να προβεί στην προβλεπόμενη από το άρθρο 4β του ν. 703/1977 προηγούμενη γνωστοποίηση της υπό κρίση συγκεντρώσεως, κάτι που έπραξε την 10.5.1996.

Όσον αφορά τις πιστώτριες της ΤΣΙΜΕΝΤΑ ΧΑΛΚΙΔΟΣ Α.Ε. εταιρίες και οργανισμούς, η συναίνεση των οποίων ήταν απαραίτητη για τη σύναψη των συμφωνιών πώλησης της εταιρίας ΤΣΙΜΕΝΤΑ ΧΑΛΚΙΔΟΣ Α.Ε., κρίνεται ότι δεν είχαν υποχρέωση γνωστοποίησης της υπό κρίση συγκέντρωσης, δεδομένου ότι σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 4α παρ. 2(β) του ν.703/77, όπως ισχύει, υποχρεούνται σε γνωστοποίηση τα πρόσωπα, οι επιχειρήσεις ή ομάδες προσώπων ή επιχειρήσεων που αποκτούν έλεγχο στο σύνολο ή σε τμήματα μιας ή περισσότερων επιχειρήσεων. Επομένως, οι κυριότεροι πιστωτές της ΤΣΙΜΕΝΤΑ ΧΑΛΚΙΔΟΣ Α.Ε. δεν μπορούν να θεωρηθούν ως συμμετέχουσες στη συγκέντρωση επιχειρήσεις αφού το μερίδιο με το οποίο θα συμμετέχουν στην συγκέντρωση, δεν τους εξασφαλίζει ούτε τον κοινό ούτε τον αποκλειστικό έλεγχο της εταιρίας.

3. Σύμφωνα με το άρθρο 4β παρ. 1 του ν. 703/1977, όπως ισχύει, οι συγκεντρώσεις επιχειρήσεων που εμπίπτουν στα οριζόμενα από τις παραγράφους α' και β' της αυτής ως άνω διάταξης κατώτατα όρια (μεριδίου αγοράς, συνολικού κύκλου εργασιών) πρέπει να γνωστοποιούνται στην Επιτροπή Ανταγωνισμού « ... μέσα σε δέκα (10) εργάσιμες ημέρες από τη σύναψη της συμφωνίας ή ... την απόκτηση συμμετοχής, που εξασφαλίζει τον έλεγχο της επιχείρησης ... », κατά την παρ. 2 του αυτού ως άνω άρθρου «η προθεσμία των δέκα (10) ημερών αρχίζει από την επέλευση της πρώτης από τις πράξεις, που αναφέρονται στην προηγούμενη παράγραφο».

Κατά την έννοια των διατάξεων αυτών, σε συνδυασμό με τις διατάξεις του άρθρου 4ε του ίδιου ως άνω νόμου, η 10ήμερη προθεσμία για την υποβολή της γνωστοποίησης, στις μεν περιπτώσεις που για τη

συγκέντρωση έχει καταρτισθεί συμφωνία (όπως π.χ. στην περίπτωση ιδρύσεως κοινής εταιρίας ή της συγχωνεύσεως επιχειρήσεων αλλά και στην περίπτωση κατάρτισης συμφωνίας σκοπούσης στην απόκτηση της συμμετοχής που εξασφαλίζει τον έλεγχο) αρχίζει από την σύναψη της συμφωνίας αυτής και, βέβαια, πριν από την πραγματοποίησή της, εξαιρετικά δε στις περιπτώσεις που η συγκέντρωση πραγματοποιείται χωρίς την ύπαρξη συμφωνίας, κατά την ανωτέρω έννοια, και η γνωστοποίηση προ της απόκτησεως του ελέγχου είναι εκ των πραγμάτων ανέφικτη ή έστω δυσχερής, η ως άνω προθεσμία αρχίζει μεν από την απόκτηση της συμμετοχής που εξασφαλίζει τον έλεγχο, χωρίς, όμως, με τον τρόπο αυτό ν' αναιρείται ο προληπτικός έλεγχος, δεδομένου ότι δεν επιτρέπεται η άσκηση των δικαιωμάτων ψήφου (δηλ. κατ' αποτελεσμα του ελέγχου) προ της εκδόσεως της αποφάσεως της Επιτροπής (βλ. και Εισηγητική Έκθεση του ν. 2296/1995 άρθρ. 2).

Στην υπό κρίση υπόθεση, ως συμφωνία με την οποία η εταιρία CONCRETUM S.A. συμφωνήθηκε να αποκτήσει τον έλεγχο της ΤΣΙΜΕΝΤΑ ΧΑΛΚΙΔΟΣ Α.Ε., θεωρείται το συμφωνητικό της 6.12.1995, στο οποίο, μεταξύ άλλων, συμφωνείται τόσο η απόκτηση, δι' αγοράς, ορισμένου αριθμού μετοχών από τους παλαιούς μετόχους όσο και η κατά το μείζον κάλυψη της αυξήσεως του μετοχικού κεφαλαίου της εταιρίας κατά τρόπο που να αποκτάται ο έλεγχος της εταιρίας ΤΣΙΜΕΝΤΑ ΧΑΛΚΙΔΟΣ Α.Ε., αλλά και η παραίτηση των παλαιών μετόχων της ΤΣΙΜΕΝΤΑ ΧΑΛΚΙΔΟΣ Α.Ε. από το δικαίωμα προτιμήσεως που είχαν κατά νόμο στην κάλυψη της αυξήσεως του μετοχικού κεφαλαίου, παραίτηση που αποτέλεσε την προϋπόθεση για την εκ μέρους της εταιρίας CONCRETUM S.A. απόκτηση του ελέγχου της εταιρίας ΤΣΙΜΕΝΤΑ ΧΑΛΚΙΔΟΣ Α.Ε..

Σημειώνεται ότι στον όρο 8 του συμφωνητικού αυτού υπάρχει η ρήτρα ότι «Πάντα τα ανωτέρω συμφωνηθέντα τελούν υπό την αίρεση της εγκρίσεως των αρμοδίων κρατικών Αρχών και των οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης ... ». Στα πλαίσια της ρήτρας αυτής συνήφθη και η από 27.3.1996 Συμφωνία των Πιστωτών κατ' άρθρο 44 του ν. 1892/90, η οποία επικυρώθηκε με την από 23.5.1996 απόφαση του Εφετείου Αθηνών, και ελήφθη η από 18.6.1996 θετική απάντηση του Επιτρόπου της Ευρωπαϊκής Ένωσης κ. Karen Van Miert.

Κατά συνέπεια των προεκτεθέντων, η Επιτροπή κρίνει ότι η από 10.5.1996 γνωστοποίηση της υπό κρίση συγκέντρωσης υποβλήθηκε εκπρόθεσμα.

VIII. Σύμφωνα με το άρθρο 4γ παρ.1 του ν.703/77, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, με απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού απαγορεύεται κάθε συγκέντρωση επιχειρήσεων που υπόκειται σε προηγούμενη γνωστοποίηση και η οποία μπορεί να περιορίσει σημαντικά τον ανταγωνισμό στην εθνική αγορά ή σε σημαντικό σε συνάρτηση με τα χαρακτηριστικά των προϊόντων τμήμα της και ιδίως με τη δημιουργία ή ενίσχυση δεσπόζουσας θέσης.

Για την εκτίμηση της δυνατότητας μίας συγκέντρωσης να περιορίσει σημαντικά τον ανταγωνισμό υπό την έννοια του παραπάνω άρθρου και σύμφωνα με την παράγραφο 2 αυτού, λαμβάνονται υπόψη ιδιαίτερα η διάρθρωση όλων των σχετικών αγορών, ο πραγματικός ή δυνητικός ανταγωνισμός, η ύπαρξη νομικών ή πραγματικών εμποδίων εισόδου στην αγορά, η θέση των ενδιαφερομένων επιχειρήσεων στην αγορά και η χρηματοδοτική και οικονομική δύναμή τους, οι δυνατότητες επιλογής των προμηθευτών και των χρηστών από τις επιχειρήσεις και από άλλες ανταγωνιστικές και δυνητικά

ανταγωνιστικές επιχειρήσεις, η πρόσβασή τους στις πηγές εφοδιασμού ή στις αγορές διάθεσης των προϊόντων, η εξέλιξη της προσφοράς και της ζήτησης των αγαθών, τα συμφέροντα των ενδιαμέσων και τελικών καταναλωτών και η συμβολή στην εξέλιξη της τεχνικής και οικονομικής προόδου, υπό τον όρο ότι η εξέλιξη αυτή είναι προς το συμφέρον των καταναλωτών και δεν αποτελεί εμπόδιο για τον ανταγωνισμό.

Από πλευράς επιπτώσεων στις σχετικές αγορές και ειδικότερα σε σχέση με το ερώτημα του κατά πόσον η συγκεκριμένη συγκέντρωση μπορεί να περιορίσει σημαντικά τον ανταγωνισμό διαπιστώνονται τα εξής :

1. Βασικοί ανταγωνιστές της ΤΣΙΜΕΝΤΑ ΧΑΛΚΙΔΟΣ Α.Ε. και της Α.Γ.Ε.Τ. ΗΡΑΚΛΗΣ, στην εγχώρια αγορά, είναι οι παρακάτω:

i. Η Α.Ε.Τ. ΤΙΤΑΝ, η οποία ηγείται ισχυρού ομίλου με μεγάλο αριθμό εταιριών που δραστηριοποιούνται στο χώρο του ετοιμού σκυροδέματος καθώς επίσης και αρκετά λατομεία. Η εταιρεία διαθέτει δικό της στόλο ειδικά διαμορφωμένων πλοίων μεταφοράς τσιμέντων και πρώτων υλών. Έχει δε εγκαταστήσει στην Ευρώπη (Ιταλία, Ισπανία, Γαλλία καθώς και στη Μ.Βρετανία σε συνεργασία με την English China Clays) σταθμούς διανομής τσιμέντου και έχει αρχίσει να αναπτύσσει δραστηριότητα και στις ΗΠΑ εγκαθιστώντας σταθμούς διανομής και τερματικό σταθμό (Norfolk). Από το 1991 η παρουσία της στη Βόρειο Αμερική έχει γίνει ακόμα πιο έντονη. Σχηματίζοντας κοινοπραξία με την Βρετανική Tarmac ανέλαβε τη λειτουργία του εργοστασίου Roanike Cement, στη Βιρτζίνια.

ii. Η ελβετική HOLDERBANK FINANCIERE CLARIS SA, η οποία, μέσω της ελληνικής θυγατρικής της εταιρίας ΣΤΑΘΜΟΙ ΑΙΓΑΙΟΥ Α.Ε., έχει επενδύσει σημαντικά ποσά για την εξαγορά λατομικών επιχειρήσεων και επιχειρήσεων ετοιμού σκυροδέματος στη χώρα, καθώς επίσης και για την παροχή τεχνογνωσίας και τεχνολογικής υποστήριξης σ' αυτές. Η εταιρία ΣΤΑΘΜΟΙ ΑΙΓΑΙΟΥ Α.Ε. ελέγχει 9 εταιρίες που δραστηριοποιούνται στους παραπάνω τομείς, ενώ τελευταία ίδρυσε σταθμό διανομής και αποθηκευτικούς χώρους χύδην τσιμέντου στο Λαύριο.

iii. Η Γαλλική τσιμεντοβιομηχανία LAFARGE COPPEE που δραστηριοποιείται στην ελληνική αγορά από το 1991, μέσω της εταιρίας HELLAMAT AEBE, η οποία διαθέτει 6 τουλάχιστον μονάδες σκυροδέματος στην Αττική, στη Θεσσαλονίκη και στην Αχαΐα. Επίσης, η Γαλλική εταιρία ελέγχει και άλλες εταιρίες εισαγωγής δομικών υλικών, ετοιμού σκυροδέματος και αδρανών υλικών στην Κρήτη, στη Σύρο, στην Πάρο, στη Μήλο, στη Λάρισα και στην Αττική. Τέλος, σε συνεργασία με την εταιρία ΒΩΞΙΤΕΣ ΠΑΡΝΑΣΣΟΥ, ίδρυσε το 1992, σταθμό διανομής τσιμέντου στο Δίστομο Βοιωτίας.

iv. Η ΧΑΛΥΨ ΔΟΜΙΚΑ ΥΛΙΚΑ Α.Ε., η οποία ελέγχεται από τη γαλλική εταιρία CEMENTS FRANCAIS (που έχει εξαγορασθεί από την μεγαλύτερη ιταλική βιομηχανία τσιμέντου ITALCEMENTI) και η οποία ελέγχει επίσης εταιρίες σκυροδέματος στην περιοχή Αττικής.

Τόσο ο όμιλος της HOLDERBANK όσο και οι όμιλοι LAFARGE COPPEE, CEMENTS FRANCAIS και ITALCEMENTI που δραστηριοποιούνται και στην Ελλάδα συγκαταλέγονται μεταξύ των 6 μεγαλύτερων ευρωπαϊκών ομίλων (5 κατ' ουσίαν μετά την εξαγορά της CEMENTS FRANCAIS από την ITALCEMENTI) που ελέγχουν το 20% περίπου της παγκόσμιας αγοράς τσιμέντου και το 45% περίπου της προσφοράς τσιμέντου στην Ευρωπαϊκή Αγορά.

2. Τη μεγαλύτερη οικονομική ισχύ στον κλάδο του τσιμέντου στην Ελλάδα διαθέτουν, σύμφωνα με πρόσφατα στοιχεία δημοσιευμένων Ισολογισμών και Αποτελεσμάτων Χρήσεως, οι Α.Ε.Τ. ΤΙΤΑΝ και Α.Γ.Ε.Τ. ΗΡΑΚΛΗΣ, οι οποίες ηγούνται και στην αγορά του τσιμέντου εν γένει.

Η, επί σειρά ετών προβληματική επιχείρηση, ΤΣΙΜΕΝΤΑ ΧΑΛΚΙΔΟΣ Α.Ε. εξακολουθεί να εμφανίζει αρνητικά αποτελέσματα και σοβαρά χρηματοοικονομικά προβλήματα ενώ ζημιογόνα εμφανίζεται και η εταιρία ΧΑΛΥΨ ΔΟΜΙΚΑ ΥΛΙΚΑ Α.Ε.

3. Η τσιμεντοβιομηχανία είναι βαριά βιομηχανία εντάσεως κεφαλαίου που απαιτεί σημαντικές επενδύσεις με μέση διάρκεια ζωής των εγκαταστάσεων μεταξύ 20 και 30 ετών. Οι εταιρίες παραγωγής τσιμέντου βρίσκονται εγκατεστημένες κοντά στις πηγές πρώτων υλών εξαιτίας του υψηλού κόστους μεταφοράς αυτών.

Βασικοί πελάτες των εταιριών παραγωγής τσιμέντου είναι οι εταιρίες σκυροδέματος και οι διάφορες τεχνικές και οικοδομικές εταιρίες και είναι διάσπαρτες σε όλη την ελληνική επικράτεια. Επίσης, ο δημόσιος τομέας, λόγω της κατασκευής δημοσίων έργων, αποτελεί σημαντικό πελάτη για τις τσιμεντοβιομηχανίες.

4. Η ζήτηση τσιμέντου είναι σχετικά ανελαστική στις διακυμάνσεις των τιμών λόγω της σχετικής μοναδικότητας στην χρήση του και καθώς η επίπτωση της τιμής του τσιμέντου στο κόστος των κατασκευών είναι πολύ μικρή (η συμμετοχή του σ' αυτό υπολογίζεται στο 5%). Οι παράγοντες οι οποίοι καθορίζουν την ζήτηση τσιμέντου είναι, η εφαρμοζόμενη πιστωτική πολιτική, το επίπεδο των δημοσίων επενδύσεων και γενικά η κατάσταση στο εμπόριο και τη βιομηχανία.

Η κρίση που πέρασε τα τελευταία χρόνια η οικοδομική δραστηριότητα στην Ελλάδα, σε συνδυασμό με τις καθυστερήσεις στην υλοποίηση των δημοσίων έργων που χρηματοδοτεί η Ευρωπαϊκή Κοινότητα, είχαν αντίκτυπο και στη δραστηριότητα της τσιμεντοβιομηχανίας. Στην Ετήσια Εκθεση του 1994 της Ferruzzi Finanziaria για τον όμιλο Calcestruzzi και τις δραστηριότητές του στην Ελλάδα αναφέρεται ότι το 1994 παρατηρήθηκε πτώση της ζήτησης τσιμέντου στην ελληνική αγορά, λόγω της κρίσης στις οικοδομικές δραστηριότητες, η οποία αντισταθμίστηκε από την ανάκαμψη της ζήτησης στις αγορές της Βορείου Αμερικής και της Μέσης Ανατολής. Σύμφωνα με την τελευταία Ετήσια Εκθεση της Α.Ε.Τ. ΤΙΤΑΝ, το 1995 η κατανάλωση τσιμέντου στην Ελλάδα παρουσίασε σημεία ανάκαμψης, με άνοδο η οποία εκτιμάται σε 2% περίπου, λόγω της κινητικότητας που παρατηρήθηκε στον τομέα των δημοσίων έργων (οδοποιία και υποδομή). Αντίθετα οι ιδιωτικές επενδύσεις σε κατοικίες συνέχισαν την καθοδική τους πορεία, με βραδύτερο όμως ρυθμό από το 1994, σημειώνοντας πτώση κατά 3,5%, παρά την αύξηση κατά 5,8% των ακαθαρίστων επενδύσεων παγίου κεφαλαίου. Αντίστοιχα, ο όγκος της ιδιωτικής οικονομικής δραστηριότητας, με βάση την έκδοση αδειών, σημείωσε νέα κάμψη κατά 3,9% σε σχέση με το προηγούμενο έτος.

Όσον αφορά μελλοντικές προβλέψεις για την ελληνική αγορά, τα αναμενόμενα να εκτελεσθούν έργα υποδομής που χρηματοδοτούνται από το Β' πακέτο Ντελόρ και η αναθέρμανση του κατασκευαστικού ενδιαφέροντος στη Μ. Ανατολή αποτελούν ενθαρρυντικούς παράγοντες για τον ανταγωνιστικό ρόλο της ελληνικής τσιμεντοβιομηχανίας και καθιστούν τη σχετική αγορά ελκυστική για τους ξένους επιχειρηματίες που δραστηριοποιούνται στο χώρο. Επίσης, η αποκλιμάκωση των επιτοκίων, η

ενθάρρυνση των επενδύσεων και η χορήγηση στεγαστικών δανείων αναμένεται να οδηγήσουν σε αύξηση της οικοδομικής δραστηριότητας στη χώρα και ως εκ τούτου σε αύξηση της ζήτησης τσιμέντου.

Με την πάροδο του χρόνου και με τη βελτίωση των μεταφορών, η ζήτηση του χύδην τσιμέντου παρουσιάζει αύξηση ενώ αντίστοιχα μειώνεται η ζήτηση του σακευμένου. Το σακευμένο τσιμέντο μεταφέρεται όπου η λειτουργία ready-mix (μπετονιέρα) είναι ασύμφορη (νησιά, απομακρυσμένες περιοχές κλπ.)

5. Η προσφορά τσιμέντου είναι ανελαστική διότι βραχυπρόθεσμα εξαρτάται από δεδομένες παραγωγικές ικανότητες που απαιτούν υψηλές επενδύσεις για να αυξηθούν.

Η προσφορά τσιμέντου στην εγχώρια αγορά υπερκαλύπτει τη ζήτηση με αποτέλεσμα η Ελληνική τσιμεντοβιομηχανία να έχει αποκτήσει διεθνή προσανατολισμό, αποτελώντας κλάδο ζωτικής σημασίας για την ελληνική οικονομία. Η εξαγωγική παρουσία της Ελλάδας (1^η στην Κοινότητα και 2^η στον κόσμο), υπολογίζεται στους 7 εκ. τόννους τσιμέντο περίπου και αντιπροσωπεύει το 50% περίπου της συνολικής παραγωγής.

Ο ανταγωνισμός στον κλάδο αναμένεται να ενταθεί δεδομένου ότι βρίσκονται στο στάδιο κατασκευής πολλά εργοστάσια παραγωγής τσιμέντου στην Εγγύς και Μέση Ανατολή, ενώ στην Ευρώπη δεν αναμένεται αύξηση της ζήτησης τσιμέντου σε επίπεδα τέτοια που να ευνοούν την αύξηση των ελληνικών εξαγωγών. Στην Ευρωπαϊκή αγορά έχουν αρχίσει να εισδύουν παραγωγοί τσιμέντου από Τρίτες χώρες, όπως η Τουρκία, η Ρουμανία και η πρώην Γιουγκοσλαβία.

6. Η ελληνική αγορά τσιμέντου, όπως και η ευρύτερη Ευρωπαϊκή αγορά, είναι ολιγοπωλιακή. Οι δύο μεγάλες τσιμεντοβιομηχανίες της χώρας η Α.Γ.Ε.Τ. ΗΡΑΚΛΗΣ και η Α.Ε ΤΣΙΜΕΝΤΩΝ ΤΙΤΑΝ κατέχουν το 80% περίπου της εγχώριας αγοράς τσιμέντου. Το ίδιο φαινόμενο παρουσιάζεται και στις αγορές τσιμέντου κάθε κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Στη Δανία, την Ιρλανδία, το Λουξεμβούργο και στις Κάτω Χώρες υπάρχει ένας παραγωγός τσιμέντου, ενώ στο Βέλγιο η Heidelberg και η Holderbank ελέγχουν το 80% της προσφοράς, στη Γαλλία η Lafarge και η Ciments Francais (Italcementi) ελέγχουν το 77% της προσφοράς, στη Γερμανία οι Heidelberg, Dyckerhoff και Chwenk ελέγχουν το 60% της προσφοράς, στην Ιταλία η Italcementi, η Unicem και η Cementir κατέχουν ποσοστό μεγαλύτερο του 60% της αγοράς, στο Ηνωμένο Βασίλειο οι Blue Circle, Rugby και Castle μοιράζονται το σύνολο σχεδόν της προσφοράς, στην Πορτογαλία η αγορά μοιράζεται μεταξύ των Cimpor και Secil και στην Ισπανία οι Valenciana, Asland (Lafarge), Holderbank και Uniland ελέγχουν μέχρι και το 60% της προσφοράς.

7.α. Η Α.Γ.Ε.Τ. ΗΡΑΚΛΗΣ παράγει τσιμέντο στα δύο εργοστάσιά της, «ΟΛΥΜΠΙΟΣ» του Βόλου και «ΗΡΑΚΛΗΣ II» του Αλιβερίου Ευβοίας, τα οποία έχουν σημαντική παραγωγική δυναμικότητα, ενώ διαθέτει μεγάλο αριθμό λατομείων.

Η Α.Γ.Ε.Τ. ΗΡΑΚΛΗΣ διαθέτει κέντρα διανομής τσιμέντου, τα οποία επαρκούν για να εξασφαλίσουν την παρουσία του ομίλου σε όλη την Ελλάδα και από τα οποία πραγματοποιείται το μεγαλύτερο μέρος των πωλήσεων της εταιρίας.

Το ποσοστό των εξαγωγών της εταιρίας εξαρτάται άμεσα από την εσωτερική κατανάλωση. Περί το ήμισυ της παραγωγής της εταιρείας εξάγεται, ενώ το υπόλοιπο διατίθεται στην εσωτερική αγορά, μέσω ενός δικτύου Κέντρων Διανομής και μονίμων αντιπροσώπων και συνεργατών σε όλη την Ελλάδα.

Το μεγαλύτερο μέρος της παραγωγής τσιμέντου της Α.Γ.Ε.Τ. ΗΡΑΚΛΗΣ διακινείται χύδην ενώ το υπόλοιπο σακευμένο. Η μεταφορά πραγματοποιείται από μεταφορικές επιχειρήσεις θυγατρικών εταιριών οι οποίες διαθέτουν και σημαντικό αριθμό ειδικά διαμορφωμένων πλοίων. Η διανομή πραγματοποιείται είτε μέσω των κέντρων διανομής είτε απευθείας από το εργοστάσιο της εταιρίας.

β. Η ΤΣΙΜΕΝΤΑ ΧΑΛΚΙΔΟΣ Α.Ε. πωλεί χύδην τσιμέντο από το εργοστάσιό της, στη Χαλκίδα Ευβοίας, (μέσω σιλοφόρων) και σακευμένο από τις αποθήκες της.

Η εταιρία διαθέτει κέντρα διανομής σε πολλά μέρη της Ελλάδας, απ' όπου διακινεί μόνο σακευμένο τσιμέντο. Η οδική μεταφορά των προϊόντων της πραγματοποιείται μέσω θυγατρικής εταιρίας.

8. Στην αγορά τσιμέντου δεν συνηθίζεται η σύναψη συμβάσεων αποκλειστικής διανομής.

9. Η κάθετη διάρθρωση αποτελεί βασικό χαρακτηριστικό των τσιμεντοβιομηχανιών ανά τον κόσμο. Οι μεγάλες ελληνικές τσιμεντοβιομηχανίες (όπως η Α.Γ.Ε.Τ. ΗΡΑΚΛΗΣ και ο Α.Ε. ΤΣΙΜΕΝΤΩΝ ΤΙΤΑΝ) μέσω των θυγατρικών τους εταιριών, καλύπτουν δραστηριότητες όπως αυτή της μεταφοράς, συσκευασίας και διανομής τσιμέντου, ναυτιλίας, παραγωγής σκυροδέματος, συντήρησης και κατασκευής εξοπλισμού, μετασκευής πλοίων, συστημάτων πληροφορικής κλπ.

Στην Ελλάδα, σχεδόν όλες οι ανταγωνίστριες εταιρίες τσιμέντου (πλην της ΤΣΙΜΕΝΤΑ ΧΑΛΚΙΔΟΣ Α.Ε.) διαθέτουν συγγενείς επιχειρήσεις παραγωγής σκυροδέματος.

10. Οι απαιτούμενες πρώτες ύλες για την παραγωγή τσιμέντου βρίσκονται σε αφθονία στη χώρα. Ελλειψη παρατηρείται μόνο σε κάρβουνο (λιγνίτη ή λιθάνθρακα), το οποίο χρησιμοποιείται ως μορφή ενέργειας. Η Α.Γ.Ε.Τ. ΗΡΑΚΛΗΣ προμηθεύεται κάρβουνο από το εξωτερικό, ενώ δραστηριοποιείται και στην εμπορία κάρβουνου. Η ΤΣΙΜΕΝΤΑ ΧΑΛΚΙΔΟΣ Α.Ε., προμηθεύεται κάρβουνο από την εγχώρια αγορά, ενώ τα τελευταία χρόνια ένα σημαντικό ποσοστό των αναγκών της το καλύπτει η Α.Γ.Ε.Τ. ΗΡΑΚΛΗΣ, καθώς η εταιρία, λόγω του μικρού της μεγέθους, δεν έχει τη δυνατότητα να διαπραγματευθεί χαμηλότερες τιμές στο εξωτερικό.

11. Το ποσοστό συμμετοχής του τσιμέντου στο κόστος των κατασκευών είναι πολύ χαμηλό, ένα γεγονός το οποίο συμβάλλει στην σχετικά ανελαστική ζήτηση του τσιμέντου στις διακυμάνσεις των τιμών.

Οι τιμές πώλησης του τσιμέντου εξαρτώνται από το κόστος παραγωγής και από το κόστος μεταφοράς του. Ιδιαίτερα δε όσον αφορά το κόστος μεταφοράς θα πρέπει να σημειωθεί ότι αποτελεί σημαντικό στοιχείο για τον καθορισμό της τελικής τιμής για τον καταναλωτή, λόγω του ότι το τσιμέντο είναι προϊόν χαμηλής αξίας σε σχέση με το βάρος του. Το μοναδιαίο κόστος μεταφοράς ανά τόνο μειώνεται με την αύξηση της διακινούμενης ποσότητας. Το μοναδιαίο κόστος θαλάσσιας μεταφοράς είναι πολύ χαμηλότερο από εκείνο της οδικής μεταφοράς.

Λόγω της φύσεως της τσιμεντοβιομηχανίας σημαντικότερο ρόλο στη διαμόρφωση των τιμών παίζουν επίσης οι οικονομίες κλίμακος οι οποίες μπορούν να επιτευχθούν.

Οι πιστωτικοί όροι που προσφέρονται είναι σημαντικοί για τον πελάτη, αν και από τα προσκομισθέντα από τις εμπλεκόμενες στη συγκέντρωση επιχειρήσεις στοιχεία, δεν προκύπτει η πιστωτική πολιτική των εταιριών του κλάδου.

12. Ο ανταγωνισμός στον κλάδο δεν βασίζεται στο εμπορικό σήμα, την συσκευασία και την διαφήμιση δεδομένου ότι το τσιμέντο είναι και διατίθενται διεθνώς ως ένα ομοιογενές προϊόν.

13. Οσον αφορά τη δυνατότητα εισόδου νέων επιχειρήσεων στον κλάδο και τον δυνητικό ανταγωνισμό προέκυψε ότι:

α) Μεταξύ των εξελίξεων που παρατηρήθηκαν στην αγορά τσιμέντου την τελευταία πενταετία ήταν: (α) η εξαγορά της εταιρίας Α.Γ.Ε.Τ. ΗΡΑΚΛΗΣ από τον ιταλικό όμιλο CALCESTRUZZI, (β) η απόκτηση του ελέγχου της εταιρίας ΧΑΛΥΨ ΔΟΜΙΚΑ ΥΛΙΚΑ Α.Ε. από τη γαλλική CEMENTS FRANCAIS και έμμεσα από την ιταλική ITALCEMENTI, (γ) η εγκατάσταση σταθμού διανομής τσιμέντου στο Δίστομο Βοιωτίας από την γαλλική LAFARGE COPPEE σε συνεργασία με την εταιρία ΒΩΞΙΤΕΣ ΠΑΡΝΑΣΣΟΥ και (δ) η απόκτηση σταθμού διανομής τσιμέντου στο Λαύριο από την ελβετική HOLDERBANK, μέσω της ελληνικής θυγατρικής της ΣΤΑΘΜΟΙ ΑΙΓΑΙΟΥ ΑΒΕΕ.

β) Δεδομένου ότι η τσιμεντοβιομηχανία ανήκει στον κλάδο της βαριάς βιομηχανίας εντάσεως κεφαλαίου, το κόστος ίδρύσεως ενός νέου εργοστασίου είναι πολύ υψηλό. Τα τελευταία χρόνια δεν έχει παρατηρηθεί σε καμία χώρα της Ευρώπης προσπάθεια από ξένη τσιμεντοβιομηχανία να ιδρύσει νέο εργοστάσιο. Αντίθετα, οι περισσότερες Ευρωπαϊκές τσιμεντοβιομηχανίες κατέβαλαν προσπάθεια να διαφοροποιήσουν τον επιχειρηματικό κίνδυνο εγκαθιστάμενες εκτός Ευρώπης, πρόσφατα δε στις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης και στη Μέση Ανατολή. Στις ΗΠΑ το μεγαλύτερο μέρος της προσφοράς ελέγχεται από ευρωπαϊκούς ομίλους μεταξύ των οποίων και από τους ελληνικούς ομίλους του ΗΡΑΚΛΗ και του ΤΙΤΑΝΑ.

γ) Η ίδρυση νέου εργοστασίου στην Ελλάδα δεν ευνοείται καθώς η χώρα είναι πλεονασματική σε παραγωγικό δυναμικό. Αυτό, σε συνδυασμό με τον εξαγωγικό προσανατολισμό της βιομηχανίας και τη σημασία που έχουν οι οικονομίες κλίμακος στην παραγωγή τσιμέντου είχε ως αποτέλεσμα την προσπάθεια εισόδου ξένων εταιριών στην Ελληνική αγορά μέσω:

- i. της εξαγοράς ήδη υπάρχουσών επιχειρήσεων παραγωγής τσιμέντου,
- ii. της εισαγωγής τσιμέντου, είτε με πώληση απευθείας στον καταναλωτή είτε με την εγκατάσταση μονάδων εισαγωγής τσιμέντου (σταθμών διανομής) και ταυτόχρονη προσπάθεια εξαγοράς εταιριών σκυροδέματος (σημαντική κατηγορία πελατών των τσιμεντοβιομηχανιών), που αποτελεί και τη συνεχιζόμενη πολιτική των εταιριών Lafarge και Holderbank.

δ) Το κόστος εισόδου μίας επιχείρησης τσιμέντου σε μία νέα αγορά (είτε με την ίδρυση εργοστασίου είτε με την εγκατάσταση σταθμού διανομής) εκτιμάται ότι έχει επηρεασθεί τα τελευταία χρόνια και λόγω των περιβαλλοντικών κανόνων που έχουν γίνει πιο αυστηροί.

ε) Για την εγκατάσταση μίας εταιρίας, που δραστηριοποιείται στο χώρο του τσιμέντου, στην εγχώρια αγορά, πέραν των αδειών εγκατάστασης που πρέπει να λάβει από τις κατά τόπους υπηρεσίες του

Υπουργείου Ανάπτυξης, απαιτείται και έγκριση για την ποιότητα του τσιμέντου από τον ΕΛΟΤ. Η χορήγηση πιστοποιητικού ποιότητας ισχύει και για την περίπτωση εισαγωγής τσιμέντου αλλά δεν αποτελεί εμπόδιο εισόδου στην αγορά λόγω των ισχυουσών διεθνών προδιαγραφών.

στ) Είναι αξιοσημείωτο πάντως ότι οι αυστηρότεροι περιβαλλοντικοί κανόνες δεν έχουν μειώσει τον δυνητικό ανταγωνισμό καθώς έχει αυξηθεί ο αριθμός των αιτήσεων των ξένων εταιριών προς τοπικές αρχές της χώρας για τη χορήγηση αδειών εγκατάστασης μονάδων διανομής τσιμέντου.

14. Οσον αφορά την έρευνα και ανάπτυξη (E&A) η οποία έχει ως στόχο τη βελτίωση και την ανάπτυξη νέων προϊόντων και νέων ποιοτήτων τσιμέντου, την εξοικονόμηση ενέργειας και την περιβαλλοντική προστασία, θα πρέπει να σημειωθεί ότι ο κλάδος δεν θεωρείται εντάσεως E&A και οι δαπάνες αυτές δεν αποτελούν εμπόδιο εισόδου.

15. Οσον αφορά την πρόσβαση στις πηγές εφοδιασμού και τη διαθεσιμότητα των πρώτων υλών δεν υπάρχουν προβλήματα που να επηρεάζουν τον δυνητικό ανταγωνισμό.

IX. Το μερίδιο των επιχειρήσεων που συμμετέχουν στη συγκεκριμένη συγκέντρωση αποτελεί, στατικά κρινόμενο, μια ισχυρή ένδειξη δεσπόζουσας θέσης στην εθνική αγορά. Γενικά, στις περισσότερες περιπτώσεις, αυτό θα είχε σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις στον ανταγωνισμό. Εν τούτοις στην συγκεκριμένη περίπτωση κρίνεται ότι δεν θα έχει αρνητικές επιπτώσεις στον ανταγωνισμό λόγω των ιδιαίτερων συνθηκών, χαρακτηριστικών και παραγόντων που επικρατούν ή που επηρεάζουν την αγορά του τσιμέντου. Αναλυτικότερα:

- η ζήτηση αναμένεται να αυξηθεί στην εγχώρια αγορά,
- ο πραγματικός ανταγωνισμός είναι έντονος παρ' ότι η αγορά είναι ολιγοπωλιακή, δεδομένων:
  - (α) της ύπαρξης ενός πολύ ισχυρού ανταγωνιστή (TITAN) με σημαντική χρηματοοικονομική ικανότητα, οργανωτική και τεχνολογική υποδομή και σημαντική παραγωγική δυναμικότητα,
  - (β) της παρουσίας στην αγορά μίας «φαινομενικά» ασθενέστερης εταιρίας, της ΧΑΛΥΨ ΔΟΜΙΚΑ ΥΛΙΚΑ Α.Ε, η οποία ανήκει στον ισχυρό Γαλλικό όμιλο CIMENT FRANCAIS, που ελέγχεται από την μεγαλύτερη τσιμεντοβιομηχανία της Ιταλίας την ITALCEMENTI και
  - (γ) της παρουσίας στην αγορά διαφόρων εισαγωγικών επιχειρήσεων οι οποίες ανήκουν και αυτές σε ισχυρότατους Ευρωπαϊκούς όμιλους (HOLDERBANK, LAFARGE).
- η είσοδος νέων εισαγωγικών επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται εκτός Ελλάδας στην κλάδο είναι σίγουρα εφικτή γεγονός το οποίο επιβεβαιώνεται από την είσοδο στην εθνική αγορά μεγάλων Ευρωπαϊκών ομίλων (HOLDERBANK, LAFARGE) με τη δημιουργία σταθμών διανομής και την εξαγορά λατομείων,
- την μη ύπαρξη ουσιαστικών εμποδίων εισόδου που συνδέονται με την διαφοροποίηση προϊόντων, την διαφήμιση, τις δαπάνες για E&A και την φήμη συγκεκριμένων παραγωγών.
- οι εξαγωγές και οι εισαγωγές τσιμέντου είναι σχετικά εύκολες δεδομένου ότι πρόκειται για προϊόντα για τα οποία υπάρχει παγκοσμίως εναρμόνιση των προδιαγραφών τους αλλά και λόγω του ότι η μεταφορά τσιμέντου είναι εύκολη δια θαλάσσης.

- οι οικονομίες κλίμακος, που είναι ιδιαίτερα σημαντικές στον κλάδο, σε συνδυασμό με την πλεονάζουσα παραγωγική δυναμικότητα των περισσότερων εργοστασίων στον κόσμο αποτελούν κίνητρο για τις επιχειρήσεις διεθνώς να εντατικοποιήσουν τις προσπάθειές τους στην ανεύρεση νέων αγορών,
- η παρουσία στην Ευρωπαϊκή αγορά, εν γένει, όλο και περισσότερο σημαντικών εισαγωγών από Τρίτες χώρες και η κατασκευή πολλών εργοστασίων παραγωγής τσιμέντου στην Εγγύς και Μέση Ανατολή.
- το γεγονός ότι, όπως αποδεικνύεται, η ΤΣΙΜΕΝΤΑ ΧΑΛΚΙΔΟΣ Α.Ε. είναι ζημιογόνος επιχείρηση η οποία δεν θα συνέχιζε να λειτουργεί αν δεν πραγματοποιείτο η εξαγορά.

Ενα όμως μέλος της Επιτροπής έχει τη γνώμη ότι με την πραγματοποιούμενη συγκέντρωση συρρικνώνεται ο αριθμός των ανεξάρτητων επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην αγορά τσιμέντου και μειώνονται οι εναλλακτικές ευχέρειες και δυνατότητες επιλογής των χρηστών των σχετικών προϊόντων, κυρίως δε των εταιρειών σκυροδέματος, των τεχνικών και οικοδομικών εταιρειών κλπ., με αποτέλεσμα τον περιορισμό του ανταγωνισμού. Ο περιορισμός ανταγωνισμού προσλαμβάνει σημαντικό χαρακτήρα από το γεγονός ότι, μετά τη συγκέντρωση, με την οποία ενισχύθηκε η δεσπόζουσα θέση του ομίλου Α.Γ.Ε.Τ. ΗΡΑΚΛΗΣ (CONCRETUM S.A.), στην εθνική αγορά παραγωγής και διάθεσης τσιμέντου θα απομείνουν ουσιαστικά δύο μόνο ανταγωνιστές, ο όμιλος Α.Γ.Ε.Τ. ΗΡΑΚΛΗΣ (CONCRETUM S.A.) και η Α.Ε. ΤΣΙΜΕΝΤΩΝ ΤΙΤΑΝ. Είναι σαφές ότι σε μία τέτοια στενή oligοπωλιακή αγορά (στην ουσία δυοπωλιακή) ευνοείται η συνείδηση ομάδος μεταξύ των δύο ανταγωνιστών που οδηγεί π.χ. σε συμπράξεις και τίθενται τους σε κίνηση οι μηχανισμοί της oligοπωλιακής αλληλεξάρτησης μεταξύ τους κατά τη χρήση των παραμέτρων της επιχειρηματικής τους δράσης, με αποτέλεσμα την αποδυνάμωση του ανταγωνισμού, δεδομένου μάλιστα ότι ο δυνητικός ανταγωνισμός στη σχετική αγορά δεν κρίνεται ως ιδιαίτερα ισχυρός, λόγω των υψηλών οικονομικών κλίμακος, του υψηλού κόστους μεταφοράς, της ύπαρξης αυστηρών περιβαλλοντικών κανόνων, της δυσχέρασης της πρόσβασης στις πρώτες ύλες, λατομεία, κλπ. Επιχειρήματα που θα μπορούσαν να στηρίξουν τη θέση ότι με τη συγκεκριμένη συγκέντρωση - λόγω της ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας του κλάδου στην ευρωπαϊκή και διεθνή αγορά και των άλλων πιθανών οικονομικών πλεονεκτημάτων της - αντισταθμίζεται ο περιορισμός του ανταγωνισμού, δεν μπορούν να αποτελέσουν βάση για κρίση της Επιτροπής.

X.1. Στο άρθρο 4ε παρ. 1 του ν. 703/1977, ως ισχύει, ορίζεται ότι: «1.Με την επιφύλαξη των διατάξεων των παραγράφων 2 και 3 του παρόντος άρθρου απαγορεύεται η πραγματοποίηση της συγκέντρωσης μέχρι την έκδοση μιας από τις αποφάσεις που προβλέπονται στο άρθρο 4δ παράγραφοι 2, 3, 4, 5, 6 και 7. ... Σε περίπτωση παράβασης της απαγόρευσης αυτής η Επιτροπή Ανταγωνισμού επιβάλλει πρόστιμο ύψους μέχρι δεκαπέντε τοις εκατό (15%) του συνολικού κύκλου εργασιών των συμμετεχουσών επιχειρήσεων, όπως αυτός ορίζεται στο άρθρο 4στ.»

Από την ως άνω διάταξη προκύπτει ότι η Επιτροπή Ανταγωνισμού υποχρεούται να επιβάλλει πρόστιμο σε περίπτωση που η πραγματοποίηση της συγκεντρώσεως έλαβε χώρα πριν από την έκδοση της σχετικής αποφάσεως και τούτο ανεξάρτητα από το αν δια της αποφάσεως της Επιτροπής απαγορεύθηκε

η συγκέντρωση ή διαπιστώθηκε ότι με αυτή δεν επηρεάζεται σημαντικά ο ανταγωνισμός, ως και ανεξάρτητα από το αν η προ της εκδόσεως της αποφάσεως της Επιτροπής Ανταγωνισμού «πραγματοποίηση» ή ολοκλήρωση της συγκεντρώσεως επιβλήθηκε στα πλαίσια συμβατικών υποχρεώσεων των ενδιαφερομένων επιχειρήσεων ή κατόπιν απαιτήσεως των δανειστών τους ή στα πλαίσια τηρήσεως προθεσμιών που προβλέπονται από άλλες διατάξεις νόμου. Για την αντιμετώπιση παρομοίων, άλλωστε, περιπτώσεων, στο άρθρο 4ε παρ. 3 του ν. 703/77, προβλέπεται η δυνατότητα εξαιρέσεως από τον κανόνα της παρ. 1 του ίδιου άρθρου, προβλέπεται, δηλαδή, η δυνατότητα χορηγήσεως από την Επιτροπή Ανταγωνισμού, αδείας «πραγματοποιήσεως» της συγκεντρώσεως, κατά παρέκκλιση των υποχρεώσεων της παρ. 1 του ίδιου άρθρου, προκειμένου να αποφευχθούν σοβαρές ζημίες σε βάρος μιας ή περισσότερων επιχειρήσεων τις οποίες αφορά η πράξη συγκέντρωσης, ή σε βάρος τρίτου.

Η δυνατότητα επικλήσεως της διατάξεως αυτής ήταν γνωστή τόσο στην εταιρία CONCRETUM S.A. όσο και στην εταιρία ΤΣΙΜΕΝΤΑ ΧΑΛΚΙΔΟΣ Α.Ε. και τους πιστωτές αυτής (βλ. τις από 31.5.1996 και 18.6.1996 επιστολές του πληρεξουσίου δικηγόρου της CONCRETUM S.A. κ. Κ. Θ. Λουκοπούλου προς την εταιρία ΤΣΙΜΕΝΤΑ ΧΑΛΚΙΔΟΣ Α.Ε. και τους πιστωτές της η πρώτη, ως και τη διοίκηση της Εθνικής Τραπέζης της Ελλάδος η δεύτερη, ως και την από 4.6.1996 επιστολή της πληρεξουσίας δικηγόρου της CONCRETUM S.A. κ. Μ. Γκολφίνοπούλου προς την εταιρία ΤΣΙΜΕΝΤΑ ΧΑΛΚΙΔΟΣ Α.Ε.) παρόλα αυτά, όμως, η εταιρία CONCRETUM S.A. επέλεξε να μην κάνει χρήση της σχετικής ευχέρειας και δεν υπέβαλε προς την Επιτροπή Ανταγωνισμού τη σχετική αίτηση.

2. Κατά την έννοια του νόμου, ο έλεγχος μίας επιχείρησης επέρχεται, και επομένως η συγκέντρωση πραγματοποιείται, όταν αποκτάται η δυνατότητα καθοριστικής επίδρασης στη δραστηριότητα αυτής της επιχείρησης.

Στην υπό κρίση υπόθεση, και σύμφωνα με τα στοιχεία που έχουν κατατεθεί στην Γραμματεία της Επιτροπής Ανταγωνισμού και υπάρχουν στο σχετικό φάκελλο, η πραγματοποίηση της συγκέντρωσης έλαβε χώρα την 26.6.1996 οπότε η εταιρία CONCRETUM S.A., κατέβαλε το απαιτούμενο για την κάλυψη της αυξήσεως του μετοχικού κεφαλαίου ποσό κατά τα οριζόμενα στην από 6.12.1995 Σύμβαση και την από 27.3.1996 Συμφωνία των Πιστωτών, αλλά και την από 22.1.1996 απόφασης της Γενικής Συνέλευσης των μετόχων της εταιρίας ΤΣΙΜΕΝΤΑ ΧΑΛΚΙΔΟΣ Α.Ε.. Με την καταβολή αυτή ολοκληρώθηκε η σύμβαση της εταιρίας CONCRETUM S.A. με την εταιρία ΤΣΙΜΕΝΤΑ ΧΑΛΚΙΔΟΣ Α.Ε. περί καλύψεως της αυξήσεως του κεφαλαίου και η εταιρία CONCRETUM S.A. απέκτησε τη δυνατότητα διοίκησης της ΤΣΙΜΕΝΤΑ ΧΑΛΚΙΔΟΣ Α.Ε., διοίκηση την οποίαν ανέλαβε και ουσιαστικά δια της, κατόπιν της από 27.6.1996 απόφασης της Εκτακτης Γενικής Συνελεύσεως των μετόχων της ΤΣΙΜΕΝΤΑ ΧΑΛΚΙΔΟΣ Α.Ε., εκλογής νέου Διοικητικού Συμβουλίου (συγκροτηθέντος σε σώμα με το 950/27.6.1996 Πρακτικό του), αποτελούμενου από 7 μέλη, εκ των οποίων 5 είναι άτομα της επιλογής της, ασκήσασα, κατά τον τρόπο αυτό, τα δικαιώματα που απορρέουν από την απόκτηση των ως άνω μετοχικών δικαιωμάτων.

Κατά συνέπεια των προεκτεθέντων, η Επιτροπή κρίνει ότι η υπό κρίση συγκέντρωση πραγματοποιήθηκε κατά παράβαση της απαγόρευσης που προβλέπεται στο άρθρο 4ε παρ. 1 του ν.

703/1977, ως ισχύει, και ως εκ τούτου συντρέχει περίπτωση επιβολής του προβλεπομένου από το εδάφιο γ' της αυτής ως άνω διατάξεως προστίμου.

XI.1 Για την επιβολή των προβλεπομένων από τα άρθρα 4β παρ. 4 και 4ε παρ. 1 εδ.γ' του Ν.703/1977 προστίμων, λαμβάνεται υπόψη ο συνολικός κύκλος εργασιών των συμμετεχουσών επιχειρήσεων, όπως αυτός ορίζεται στο άρθρο 4στ του Ν.703/1977.

Στην υπό κρίση υπόθεση, στον κύκλο εργασιών της εταιρίας CONCRETUM S.A. πρέπει, σύμφωνα με την παρ. 5 του άρθρ. 4στ του ν. 703/77 να προστεθεί και ο κύκλος εργασιών και των θυγατρικών της εταιριών του ομίλου Α.Γ.Ε.Τ. ΗΡΑΚΛΗΣ ως και ο κύκλος εργασιών της μητρικής της εταιρίας CALCESTRUZZI SPA. Επίσης στον κύκλο εργασιών της ΤΣΙΜΕΝΤΑ ΧΑΛΚΙΔΟΣ Α.Ε. πρέπει να προστεθεί και ο κύκλος εργασιών των θυγατρικών της εταιριών. Κατά τον τρόπο αυτό ο συνολικός κύκλος εργασιών της εταιρίας CONCRETUM S.A. ανήλθε το 1995, σύμφωνα με τα στοιχεία που παρασχέθηκαν στην Επιτροπή από την επιχείρηση, σε 704.491 χιλ. ECU, ενώ ο κύκλος εργασιών του ομίλου της ΤΣΙΜΕΝΤΑ ΧΑΛΚΙΔΟΣ Α.Ε. ανήλθε σε 25.262.988.000 δραχμές.

2. Ως προς το πρόστιμο για την εκπρόθεσμη γνωστοποίηση:

i. Σύμφωνα με την παρ. 4 του ν. 703/1977, ως ισχύει, «σε περίπτωση υπαίτιας παράβασης της υποχρέωσης προς γνωστοποίηση η Επιτροπή Ανταγωνισμού επιβάλλει πρόστιμο ύψους μέχρι επτά τοις εκατό (7%) του συνολικού κύκλου εργασιών των συμμετεχουσών επιχειρήσεων, όπως αυτός ορίζεται στο άρθρο 4στ». Από τα στοιχεία που υπάρχουν στον φάκελλο της υποθέσεως και ιδία τον όρο 8 του συμφωνητικού της 6.12.1995, προκύπτει ότι η εταιρία αυτή γνώριζε πλήρως τις εκ του νόμου απορρέουσες υποχρεώσεις της ως προς την προθεσμία γνωστοποίησης της συγκέντρωσης και κατά συνέπεια υπαιτίως δεν προέβη στην εν λόγω έγκαιρη γνωστοποίηση.

Δεδομένου όμως ότι η υλοποίηση της συμφωνίας τελούσε υπό την αίρεση της υπογραφής της Συμφωνίας των Πιστωτών, την επικύρωση της συμφωνίας αυτής από το Έφετείο, σύμφωνα με το άρθρο 44 του ν. 1892/1990, την έγκριση του σχήματος εξυγίανσης της ΤΣΙΜΕΝΤΑ ΧΑΛΚΙΔΟΣ Α.Ε. από την Επιτροπή της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αιρέσεις που καθιστούσαν εύλογους τους ενδοιασμούς της εταιρίας CONCRETUM S.A. περί της τελικής ολοκλήρωσης της από 6.12.1995 συμφωνίας, σε συνδυασμό με το αντικείμενο της συναλλαγής (36 δις δρχ.) σε σύγκριση με τον κύκλο εργασιών της εταιρίας CONCRETUM S.A., όπως αυτός υπολογίζεται σύμφωνα με το άρθρο 4 στ του ν. 703/77, η Επιτροπή ομόφωνα κρίνει μεν ότι πρέπει να επιβληθεί εις βάρος της εταιρίας CONCRETUM S.A. πρόστιμο κατ' άρθρο 4β παρ. 4 του ν.703/77, ως ισχύει, εκτιμά, όμως, ότι το πρόστιμο αυτό δέον να περιορισθεί στο 0,0025% περίπου του συνολικού κύκλου εργασιών της εταιρίας του Ομίλου εταιριών CALCESTRUZZI κατά το διαχειριστικό έτος 1995.

3. Ως προς το πρόστιμο για την πρόωγη πραγματοποίηση της συγκέντρωσης:

i. Στο άρθρο 4ε παρ. 1 του ν. 703/1977 δεν προβλέπεται ευθέως εις βάρος ποίας επιχειρήσεως επιβάλλεται το από την ίδια διάταξη προβλεπόμενο πρόστιμο. Λαμβανομένου, όμως, υπόψη του σκοπού για τον οποίον προβλέπεται η επιβολή του ως άνω προστίμου (αποφυγή δημιουργίας τετελεσμένων

γεγονότων, αποτροπή του κινδύνου περιορισμού του ανταγωνισμού μέχρι την εκτέλεση της απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού, δυσχέρειες διαχωρισμού των επιχειρήσεων που συγκεντρώθηκαν σε περιπτώσεις που η Επιτροπή Ανταγωνισμού κρίνει ότι συγκέντρωση εμπίπτει στην απαγόρευση του άρθρου 4γ παρ. 1), ως και του γεγονότος ότι για την πρόωγη (ήτοι την προ της έκδοσης της απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού) πραγματοποίηση της συγκέντρωσης συμπράττουν όλα τα πρόσωπα ή οι επιχειρήσεις που συμμετέχουν στην συγκέντρωση, είτε ως αποκτώντες αποκλειστικό ή από κοινού έλεγχο, είτε ως συγχωνευόμενες επιχειρήσεις, είτε ως μεταβιβάζουσες τον έλεγχο επιχειρήσεις, είτε ως επιχείρηση της οποίας αποκτάται ο έλεγχος (εφόσον, δια πράξεων των καταστατικών της οργάνων συνέπραξε στην ολοκλήρωση της συγκέντρωσης), η Επιτροπή κρίνει ότι το προβλεπόμενο από την ως άνω διάταξη πρόστιμο δέον να επιβληθεί στις άμεσα συμμετέχουσες στη συμφωνία περί συγκέντρωσης επιχειρήσεις οι οποίες έχουν την πραγματική και νομική δυνατότητα να ολοκληρώσουν (πραγματοποιήσουν) την συγκέντρωση.

Κατά τα προεκτεθέντα, στην υπό κρίση υπόθεση ως «συμμετέχουσες επιχειρήσεις» δέον να θεωρηθούν τόσο η εταιρία CONCRETUM S.A., η οποία απέκτησε τον έλεγχο της εταιρίας ΤΣΙΜΕΝΤΑ ΧΑΛΚΙΔΟΣ Α.Ε., όσο και η εταιρία ΤΣΙΜΕΝΤΑ ΧΑΛΚΙΔΟΣ Α.Ε., δια πράξεων των οργάνων της οποίας αποφασίσθηκε η κάλυψη της αυξήσεως του κεφαλαίου από την εταιρία CONCRETUM S.A. με αποτέλεσμα η επιχείρηση αυτή να αποκτήσει τον έλεγχό της.

Αντίθετα, στη συγκεκριμένη υπόθεση, δεν μπορεί να θεωρηθούν ως «συμμετέχουσες επιχειρήσεις» κατά την έννοια του άρθρου 4ε παρ. 1 εδ. τρίτο, ούτε οι παλαιοί μέτοχοι της ΤΣΙΜΕΝΤΑ ΧΑΛΚΙΔΟΣ Α.Ε., δεδομένου ότι δεν εκχώρησαν στην CONCRETUM S.A. το δικαίωμα προτίμησης που είχαν για την κάλυψη της αυξήσεως του κεφαλαίου της ΤΣΙΜΕΝΤΑ ΧΑΛΚΙΔΟΣ Α.Ε., ούτε οι πιστωτές της ΤΣΙΜΕΝΤΑ ΧΑΛΚΙΔΟΣ Α.Ε. οι οποίοι δεν συμμετέχουν στην συγκέντρωση (μεταβίβαση ή απόκτηση ελέγχου) καίτοι, από τα στοιχεία που έχουν κατατεθεί και υπάρχουν στο φάκελλο της υποθέσεως, προκύπτει ότι οι πιστωτές αποτελούσαν συμβαλλόμενα μέρη της συμφωνίας αντικείμενο της οποίας είναι η υπό κρίση συγκέντρωση, διαδραμάτισαν πρωτεύοντα ρόλο στην κατάρτιση αυτής και με την στάση τους (άκαμπτη τήρηση προθεσμιών, μη συναίνεση στην αναβολή ενεργειών που άγουν σε πραγματοποίηση της συγκέντρωσης προ της έκδοσης απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού κλπ) ώθησαν τις άμεσα συμμετέχουσες επιχειρήσεις σε πραγματοποίηση της συγκέντρωσης κατά παράβαση των διατάξεων του ν 703/1977.

ii. Η επιβολή προστίμου λόγω παράβασης της απαγόρευσης του άρθρου 4ε παρ. 1, σε αντίθεση προς την επιβολή προστίμου για τη μη γνωστοποίηση ή για εκπρόθεσμη γνωστοποίηση του άρθρου 4β παρ. 4, δεν εξαρτάται, κατά τη διατύπωση του νόμου, από την ύπαρξη υπαιτιότητας των συμμετεχουσών επιχειρήσεων. Εν πάση περιπτώσει, στην υπό κρίση υπόθεση και από τα στοιχεία που έχουν κατατεθεί και υπάρχουν στο σχετικό φάκελλο προκύπτει ότι οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις ήταν ασφαλώς εν γνώσει της υποχρεώσεως αναστολής της πραγματοποιήσεως της συγκέντρωσης. Το γεγονός προκύπτει αβίαστα και από τις κατατεθείσες στη Γραμματεία της Επιτροπής από 31.5.1996 και 18.6.1996 επιστολές του πληρεξουσίου δικηγόρου της CONCRETUM S.A. κ. Κ. Θ. Λουκοπούλου προς την εταιρία ΤΣΙΜΕΝΤΑ ΧΑΛΚΙΔΟΣ Α.Ε. και τους πιστωτές της η πρώτη και τη διοίκηση της Εθνικής Τραπέζης της Ελλάδος η δεύτερη, ως και την από 4.6.1996 επιστολή της πληρεξουσίας δικηγόρου της

CONCRETUM S.A. κ. Μ. Γκολφινοπούλου προς την εταιρία ΤΣΙΜΕΝΤΑ ΧΑΛΚΙΔΟΣ Α.Ε. (ανωτέρω σκέψη Χ.1)

iii. Επειδή για την επιμέτρηση του προβλεπομένου από το άρθρο 4ε παρ. 1 εδ.γ' του ν. 703/1977 προστίμου δέον να ληφθεί υπόψη το είδος της παράβασης, η σπουδαιότητα και η δομή της αγοράς και η θέση του υπόχρεου σ' αυτήν ως και η συμπεριφορά αυτού.

Στην προκειμένη υπόθεση, η Επιτροπή Ανταγωνισμού, λαβούσα υπόψη ότι η υπό κρίση συγκέντρωση κρίνεται, κατά τα προεκτεθέντα, ως συμβατή με τη νομοθεσία περί ανταγωνισμού, ότι η εταιρία CONCRETUM S.A. υποχρεώθηκε στην καταβολή του μετοχικού κεφαλαίου της εταιρίας ΤΣΙΜΕΝΤΑ ΧΑΛΚΙΔΟΣ Α.Ε. τόσο και από τις προθεσμίες που προβλέπονται από το άρθρο 44 του ν. 1892/1990 όσο και από τις προθεσμίες που προέβλεπε η από 6.12.1995 Συμφωνία ως και στην από 27.3.1996 Συμφωνία των Πιστωτών αλλά και τις προθεσμίες για την καταβολή της αυξήσεως κεφαλαίου ανωνύμων εταιριών που προβλέπει ο Κ.Ν. 2190/20, όπως ισχύει, ότι η συμπεριφορά της εταιρίας αυτής αναφορικά με την τήρηση της νομοθεσίας περί ανταγωνισμού πρέπει να κριθεί ως θετική (υποβολή γνωστοποίησης, προσπάθεια να πεισθεί η διοίκηση της ΤΣΙΜΕΝΤΑ ΧΑΛΚΙΔΟΣ Α.Ε. αλλά και η βασική πιστώτρια αυτής Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος να συμπράξουν για την επίτευξη αναβολής της πραγματοποίησης της συγκέντρωσης αλλά και να συνεργασθούν στην υποβολή αίτησης της κατά παρέκκλιση πραγματοποίησης συγκέντρωσης που προβλέπεται στο άρθρο 4ε παρ. 3 του ν. 703/1977, ως ισχύει, ότι, αντίθετα, η εταιρία CONCRETUM S.A. δεν υπέβαλε την προβλεπόμενη από το νόμο (άρθρο 4ε παρ. 3) σχετική αίτηση, καίτοι είχε την δυνατότητα προς τούτο, αφού από τα στοιχεία που έχουν υποβληθεί στην Επιτροπή Ανταγωνισμού δεν αποδείχθηκε κάποιος λόγος που εξ αντικειμένου την εμπόδιζε να υποβάλλει την παραπάνω αίτηση ούτε και κατά νόμον απαιτείτο σύμπραξη της εταιρίας αυτής με οποιονδήποτε άλλον (τους παλαιούς μετόχους, την ΤΣΙΜΕΝΤΑ ΧΑΛΚΙΔΟΣ Α.Ε. ή τους πιστωτές) για να υποβληθεί η αίτηση αλλά και το αντικείμενο της συναλλαγής (36 δις δρχ.) σε σύγκριση με τον κύκλο εργασιών της εταιρίας CONCRETUM S.A., όπως αυτός υπολογίζεται σύμφωνα με το άρθρο 4 στ του ν. 703/77, κρίνει ομόφωνα ότι το επιβλητέο εις βάρος των εταιριών CONCRETUM S.A. και ΤΣΙΜΕΝΤΑ ΧΑΛΚΙΔΟΣ Α.Ε. πρόστιμο πρέπει ν' αντιστοιχεί στο 0,05% περίπου του συνολικού κύκλου εργασιών τους, όπως αυτός προσδιορίζεται ανωτέρω στην XI.1 σκέψη.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Διαπιστώνει, κατά πλειοψηφία, ότι η συγκέντρωση που πραγματοποιήθηκε με την απόκτηση του ελέγχου της εταιρίας ΤΣΙΜΕΝΤΑ ΧΑΛΚΙΔΟΣ ΑΕ. από την εταιρία CONCRETUM S.A. και που γνωστοποιήθηκε στην Επιτροπή Ανταγωνισμού την 10.5.1996, δεν περιορίζει σημαντικά το ανταγωνισμό και ως εκ τούτου δεν συντρέχει λόγος απαγόρευσής της κατά το νόμο.

Επιβάλλει:

- i. Κατά της εταιρίας CONCRETUM S.A. πρόστιμο εκ δρχ. 5.000.000 λόγω παράβασης του άρθρου 4β παράγρ. 1,
- ii. Κατά της εταιρίας CONCRETUM S.A. πρόστιμο εκ δρχ. 105.000.000 λόγω παράβασης του άρθρου 4ε παράγρ. 1,

iii. Κατά της εταιρίας ΤΣΙΜΕΝΤΑ ΧΑΛΚΙΔΟΣ Α.Ε. πρόστιμο εκ δρχ. 12.000.000 λόγω παράβασης του άρθρου 4ε παράγρ. 1,

Η απόφαση εκδόθηκε την 29 Νοεμβρίου 1996.

Η παρούσα απόφαση να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Ο Πρόεδρος

Κωνσταντίνος Λασσαδός

Οι Εισηγητές

Παναγιώτης Μαντζουράνης

Ιωάννης Κατσουλάκος

Η Γραμματέας

Αλεξάνδρα - Μαρία Ταραμπίκου